

ΜΠρΠειρ 3106/2019

Δικαστής: Ν. Ποθυζωγόπουλος, *Πρωτοδίκης*
Δικηγόροι: Α.-Κ. Νασίκας - Δ. Ψυχάρης - Ν. Μακρυστάθης

Νομικές Διατάξεις: άρθρα 25, 26, 71 καν. 1215/2012, 1 ΣυμβΧαγ2005, 15, 16 ΣυμβΧαγ1965, 2, 3, 6 καν. 593/2008, 31, 86, 87, 88, 134, 136, 270, 283 ΚΠοηΔ

Συμβάσεις διεθνών πωλήσεων κινητών πραγμάτων· εφαρμοστέο δίκαιο· ρήτρα παρέκτασης δικαιοδοσίας· προϋποθέσεις κύρους· σχέση του Κανονισμού 1215/2012 με τη Σύμβαση της Χάγης του 2005· περιπτώσεις εφαρμογής· εάν το ένα από τα μέρη κατοικεί στην ΕΕ και το άλλο σε τρίτο κράτος που έχει κυρώσει τη Σύμβαση, θα εφαρμοστεί η Σύμβαση και όχι ο Κανονισμός, ανεξαρτήτως του εάν το παρεκτεινόμενο δικαστήριο βρίσκεται στην ΕΕ ή όχι· εάν και τα δύο μέρη διαμένουν στην ΕΕ και επέλεξαν δικαστήριο κράτους μέλους, θα εφαρμοστεί ο Κανονισμός, χωρίς να ενδιαφέρει το γεγονός ότι τα κράτη μέλη δεσμεύονται από Σύμβαση· όταν ένα μέρος διαμένει σε περισσότερα κράτη, η Σύμβαση υποχωρεί έναντι του Κανονισμού μόνο όταν όλα τα μέρη διαμένουν αποκλειστικά σε κράτη μέλη της ΕΕ ή σε μη συμβαλλόμενα στη Σύμβαση κράτη· η Σύμβαση της Χάγης δεν εφαρμόζεται, σε περιπτώσεις που η ρήτρα παρέκτασης δικαιοδοσίας είναι ασύμμετρη, θεμελιώνει δηλαδή αποκλειστική δικαιοδοσία σε βάρος του ενός συμβαλλόμενου και προς όφελος του άλλου. Επίδοση στο εξωτερικό· πλυσματική επίδοση· ένορκη βεβαίωση· επιτρεπτό πλυσματικής επίδοσης κλήσης προς λήψη ένορκης βεβαίωσης κατά τη Σύμβαση της Χάγης του 1965.

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών «για τις συμβάσεις διεθνών πωλήσεων κινητών πραγμάτων» (Convention on Contracts for the International Sale of Goods - CISG) [που υπογράφηκε στη Βιέννη στις 11.4.1980, τέθηκε σε ισχύ την 1.1.1988, κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον ν. 2532/1997 (ΦΕΚ Α' 227/11.11.1997) και αποτελεί από 1.2.1999 ισχύον ελληνικό δίκαιο (όχι jus alienum), σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1 περ. α', εφαρμόζεται σε συμβάσεις πώλησης κινητών πραγμάτων μεταξύ μερών που έχουν εγκατάσταση σε διάφορα κράτη όταν τα κράτη αυτά είναι συμβαλλόμενα. Σε κάθε δε περίπτωση, κατά τη διάταξη του άρθρου 1 περ. β' της ως άνω Σύμβασης, αυτή εφαρμόζεται σε συμβάσεις πώλησης κινητών πραγμάτων

μεταξύ μερών που έχουν εγκατάσταση σε διάφορα κράτη όταν οι κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου υποδεικνύουν ως εφαρμοστέο το δίκαιο συμβαλλόμενου κράτους. Η Σύμβαση αυτή ρυθμίζει με ομοιόμορφο καταρχήν τρόπο τη θεμελίωση της συμβατικής ευθύνης των μερών (πωλητή και αγοραστή) για την αθέτηση οποιοσδήποτε υποχρέωσής τους, ανεξαρτήτως μάλιστα από το εάν αυτή απορρέει από τη Σύμβαση (CISG) είτε από τη σύμβαση πώλησης είτε από οποιαδήποτε άλλη πηγή δικαίου που διεκδικεί εφαρμογή στο πεδίο των διεθνών πωλήσεων. Ρυθμίζει παραπέρα με ομοιόμορφο τρόπο τις συνέπειες της αθέτησης των υποχρεώσεων αυτών, παρέχοντας στα μέρη τα ίδια καταρχήν έννομα βοηθήματα, υπό τις ίδιες γενικές προϋποθέσεις απονομής και άσκησής τους, και μάλιστα ανεξάρτητα από το είδος της αθετηθείσας υποχρέωσης. Ειδικότερα, στη διάταξη του άρθρου 35 της Σύμβασης (CISG) θεσπίζεται η αυτοτελής συμβατική υποχρέωση του πωλητή, για παράδοση στον αγοραστή πραγμάτων που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της σύμβασης διεθνούς πώλησης (βλ. Κορνηλάκη, § 8, σ. 240, Χριστιανοπούλου, § 3, σ. 20). Στην ανωτέρω διάταξη, διατυπώνεται η θεμελιώδης αρχή του δικαίου της διεθνούς πώλησης κινητών πραγμάτων (αρχή της ανταπόκρισης), σύμφωνα με την οποία, ο πωλητής - σε εκπλήρωση σχετικής υποχρέωσής του- οφείλει να παραδώσει στον αγοραστή κινητά πράγματα, τα οποία, ως προς την ιδιοσυστασία και τα λοιπά χαρακτηριστικά και ιδιότητές τους, θα πρέπει να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της σύμβασης πώλησης (βλ. άρθρο 35 § 1 CISG) ή ελλείψει αντίστοιχων, ρητά ή σιωπηρά, συναγόμενων απαιτήσεων, σε συγκεκριμένα κριτήρια ανταπόκρισης που παρέχονται από την ίδια τη Σύμβαση (βλ. άρθρο 35 § 2 CISG). Τη βασική δογματική αφετηρία του διεθνούς νομοθέτη αποτελεί η υποκειμενική σύλληψη της έννοιας της ανταπόκρισης, με προσφυγή στη συμφωνία των μερών (βλ. άρθρο 35) και, μόνο ελλείψει τέτοιας συμφωνίας, με προσφυγή στα συμπληρωματικά (υποκειμενικά και αντικειμενικά) κριτήρια που η Σύμβαση παρέχει (βλ. άρθρο 35 § 2 CISG). Ο πωλητής θα πρέπει να παραδώσει στον αγοραστή πράγματα τα οποία, ενδεικτικά, ως προς τον αριθμό, την ποιότητα, το είδος τους, όπως επίσης και τη συσκευασία τους, πληρούν τις απαιτήσεις της σύμβασης πώλησης, και μάλιστα, ελλείψει σχετικών διακρίσεων στο πλαίσιο της Σύμβασης (CISG), η σχετική υποχρέωση του πωλητή υφίσταται, χωρίς διαφοροποιήσεις, τόσο στην πώληση γένους όσο και στην

πώληση είδους (Βαλτούδης, Αρμ 1999. 327επ (336), Απ. Γεωργιάδης, σ. 158, Π. Κορνηλάκης, § 25, αρ. 1, Φλάμπουρα, αρ. 227α, Χριστιανοπούλου, § 15, σ. 60, βλ. και ΠΠρΘεσ 22513/2003, Αρμ 2003. 1802). Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 35 § 1 της Σύμβασης (CISG), βασικό κριτήριο προκειμένου να διαπιστωθεί αν υπάρχει ή όχι ανταπόκριση είναι η συμφωνία των μερών. Η διάταξη αυτή διατυπώνει, με άλλα λόγια, τον προφανή κανόνα, σύμφωνα με τον οποίο ο πωλητής θα πρέπει να παραδώσει στον αγοραστή τα «συμβατικώς υπεσχημένα πράγματα». Όταν τα μέρη δεν έχουν θέσει στοιχεία ικανά και επαρκή για τον προσδιορισμό της κρίσιμης ιδιοσυστασίας, χαρακτηριστικών και ιδιοτήτων των πραγμάτων που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της σύμβασης πώλησης, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 35 § 1 της Σύμβασης (CISG), αλλά ούτε υφίστανται οποιοσδήποτε συναλλακτικές συνήθειες ή πρακτική των μερών που θα μπορούσε να δώσει την απάντηση σε συγκεκριμένη περίπτωση, η διάταξη του άρθρου 35 § 2 της Σύμβασης (CISG) καλείται σε συμπληρωματική εφαρμογή, παρέχοντας μία σειρά ελάχιστων κριτηρίων που εφαρμόζονται εάν δεν συμφωνήθηκε κάτι διαφορετικό για τον προσδιορισμό της ανταπόκρισης των πραγμάτων στις απαιτήσεις της σύμβασης πώλησης. Τα τέσσερα κριτήρια της διάταξης του άρθρου 35 § 2 είναι η καταλληλότητα των πραγμάτων για συνήθη χρήση (άρθρο 35 § 2 περ. α' CISG), η καταλληλότητα τους για συγκεκριμένη ειδική χρήση (άρθρο 35 § 2 περ. β' CISG), η ανταπόκρισή τους προς δείγμα ή υπόδειγμα (άρθρο 35 § 2 περ. γ' CISG) και η συνήθης ή κατάλληλη συσκευασία τους (άρθρο 35 § 2 περ. δ' CISG). Στο δεύτερο κεφάλαιο του τρίτου μέρους της Σύμβασης (CISG), πέραν των υποχρεώσεων του πωλητή, ιδρύονται και οριοθετούνται από τον διεθνή νομοθέτη, με ένα πλέγμα ειδικών διατάξεων, δύο θεμελιώδους σημασίας απαιτήσεις συμπεριφοράς που βαρύνουν το πρόσωπο του αγοραστή («βάρη του αγοραστή»), από την τήρηση των οποίων εξαρτάται η δυνατότητα ασκήσεως όλων ανεξαιρέτως των εννόμων βοηθημάτων που απονέμονται σ' αυτόν από τη Σύμβαση στις περιπτώσεις που ο πωλητής του παραδίδει πράγματα που δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της σύμβασης πώλησης (βλ. Βαλτούδης, Αρμ 1999. 327επ (337), Παπανικολάου/Καραμπατζό, αρ. 400, Φλάμπουρα, αρ. 274). Πρόκειται, ειδικότερα, για τα βάρη του αγοραστή για εξέταση των κινητών πραγμάτων και γνωστοποίηση στον πωλητή των ελλείψεων ανταπόκρισής τους στις απαιτήσεις της σύμβασης

πώλησης, τα οποία ρυθμίζονται από τις διατάξεις των άρθρων 38 και 39 της Σύμβασης (CISG), αντίστοιχα. Στη Σύμβαση της Βιέννης, οι συνέπειες οποιασδήποτε συμβατικής παράβασης ρυθμίζονται καταρχήν με ομοιόμορφο τρόπο, τόσο για τον πωλητή όσο και για τον αγοραστή. Η Σύμβαση προχωρεί στην αυτονόητη γενική διάκριση, μεταξύ εκπλήρωσης και μη εκπλήρωσης (αθέτησης) υποχρέωσης, υιοθετώντας την ιδέα της ενιαίας μορφής μη εκπλήρωσης. Η αθέτηση υποχρέωσης συνιστά τον ενιαίο γενικό νόμιμο λόγο ευθύνης του οφειλέτη, στον οποίο στηρίζονται τα δικαιώματα του δανειστή [βλ. Πουλιάδη, Το δικαίωμα υπαναχώρησης και η δυνατότητα σώρευσής του με αξίωση αποζημίωσης, ΕΝΟΒΕ, τεύχ. 42, 2001, σ. 27επ (σ. 27)]. Για τη γένεση της ευθύνης του οφειλέτη δεν ενδιαφέρει η ύπαρξη ή μη πταίσματος στο πρόσωπό του. Η ευθύνη του διαμορφώνεται στο πλαίσιο της Σύμβασης της Βιέννης, ως μορφή γνήσιας αντικειμενικής ευθύνης και συνδέεται μόνο με το αντικειμενικό γεγονός της αθέτησης της σύμβασης [βλ. άρθρα 45 § 1 και 61 § 1 CISG, βλ. Σταθόπουλο, ΝοΒ 1997. 1085επ (1093 και 1096-1097), Πουλιάδη, ΕπισκεΔ 1998. 19επ (26), Φλάμπουρα, Απαλλαγή από την ευθύνη για μη εκπλήρωση σύμβασης πώλησης στη Σύμβαση της Βιέννης για τις διεθνείς πωλήσεις κινητών, ΕΕμπΔ 2000. 679επ (686), Βαλτούδης, Η ευθύνη σε αποζημίωση κατά τη Σύμβαση της Βιέννης (θεμελίωση, απαλλαγή από την ευθύνη και έκταση αποζημίωσης), ΕΝΟΒΕ, τεύχ. 41, 2001, σ. 47επ (σ. 51επ), Παπανικολάου/Καραμπατζό, ό.π. σημ. 17, σ. 278-279]. Στη διάταξη του άρθρου 45 § 1 CISG συνοψίζονται τα έννομα βοηθήματα του αγοραστή. Αντίστοιχα, στη διάταξη του άρθρου 61 § 1 CISG συνοψίζονται τα έννομα βοηθήματα του πωλητή. Το σύνολο της ρύθμισης προβλέπει, τόσο για τον αγοραστή όσο και για τον πωλητή, τα έννομα βοηθήματα της αυτούσιας εκπλήρωσης, της αποζημίωσης και της υπαναχώρησης, ενώ ειδικά ο αγοραστής έχει σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 50 CISG και το έννομο βοήθημα μείωσης του τιμήματος. Περαιτέρω, στο έννομο βοήθημα αυτούσιας εκπλήρωσης του αγοραστή, περιλαμβάνονται οι αξιώσεις για διόρθωση και αντικατάσταση του πράγματος, που αφορούν ειδικά στις περιπτώσεις παράδοσης πραγμάτων που δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της σύμβασης πώλησης. Τα έννομα αυτά βοηθήματα παρέχονται στο πλαίσιο της CISG καταρχήν ισότιμα, χωρίς να εισάγεται ιεράρχηση μεταξύ τους. Ωστόσο, το έννομο βοήθημα της υπαναχώρησης από τη σύμβαση πώλησης, σε συγκεκριμένες πλην

Νομολογία ελληνικά δικαστήρια

όμως τις σημαντικότερες από πρακτική άποψη περιπτώσεις (άρθρα 49 § 1 περ. α', 64 § 1 περ. α', 51 § 2, 72 § 1, 73 §§ 1, 2 CISG) καθώς και το έννομο βοήθημα της αντικατάστασης (άρθρο 46 § 2 CISG), που αποτελούν τα έννομα βοηθήματα με τις βαρύτερες έννομες συνέπειες για το αθετόν μέρος, παρέχονται ως ύστατο καταφύγιο (*ultimum remedium*), μόνο σε περίπτωση κατάφασης ουσιώδους αθέτησης της σύμβασης, όπως αυτή προσδιορίζεται στη διάταξη του άρθρου 25 CISG. Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 45 § 1 περ. β' και 61 § 1 περ. β' CISG, ο αγοραστής και ο πωλητής, αντίστοιχα, μπορούν να ασκήσουν αξίωση αποζημίωσης «κατά τα άρθρα 74 έως 77» σε περίπτωση που ο αντισυμβαλλόμενος τους δεν εκπληρώσει οποιαδήποτε υποχρέωσή του, και μάλιστα ανεξάρτητα από το αν άσκησαν ήδη κάποιο άλλο από τα παρεχόμενα σ' αυτούς έννομα βοηθήματα (βλ. άρθρα 45 § 2, 61 § 2 CISG). Τη νομική βάση της αξιώσεως αποζημίωσης αποτελούν οι διατάξεις των άρθρων 45 § 1 περ. β' και 61 § 1 περ. β' CISG, ενώ οι διατάξεις των άρθρων 74-77 CISG αποτελούν διατάξεις με τις οποίες τίθενται, απλώς και μόνον, κανόνες για τον προσδιορισμό του ύψους της οφειλόμενης αποζημίωσης. Όσον αφορά στην έκταση της αποκαταστατέας ζημίας, η CISG υιοθετεί την αρχή της ολικής αποκατάστασης της ζημίας, καθώς ο ζημιωθείς καταρχήν δικαιούται την αποκατάσταση κάθε ζημίας που υπέστη από το ζημιογόνο γεγονός, δηλαδή τόσο της θετικής όσο και της αποθετικής ζημίας του (βλ. άρθρο 74 εδ. α' CISG). Ωστόσο, η έκταση της οφειλόμενης αποζημίωσης περιορίζεται δραστικά, με τη διάταξη του άρθρου 74 εδ. β' CISG, που ορίζει ότι η αποζημίωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τη ζημία την οποία το συμβαλλόμενο μέρος που παρέβη τη σύμβαση προέβλεψε (υποκειμενική προβλεψιμότητα) ή οφείλε να είχε προβλέψει (αντικειμενική προβλεψιμότητα) ως δυνατή συνέπεια της αθέτησης της, κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης πώλησης. Η CISG παρέχει το δικαίωμα υπαναχώρησης τόσο στον αγοραστή όσο και στον πωλητή, καταρχήν σε περίπτωση ουσιώδους αθέτησης της σύμβασης που διαπράττει το αντισυμβαλλόμενο μέρος (άρθρα 49 § 1 εδ. α', 64 § 1 εδ. α' CISG), χωρίς μάλιστα την απαίτηση στις περιπτώσεις, ο δανειστής να τάξει οποιαδήποτε προθεσμία προς εκπλήρωση στον οφειλέτη. Τον ορισμό της έννοιας της ουσιώδους αθέτησης παρέχει η ίδια η Σύμβαση στη διάταξη του άρθρου 25 CISG. Από τη διάταξη του άρθρου 25 CISG προκύπτει ότι για να θεωρηθεί ουσιώδης η αθέτηση απαιτείται να συντρέ-

χουν σωρευτικά δύο προϋποθέσεις: (α) να υποστούν βλάβη τα συμφέροντα του δανειστή της παροχής εξαιτίας του ότι δεν λαμβάνει ουσιαστικά αυτό που εύλογα ανέμενε να λάβει από τη σύμβαση της πώλησης και (β) ο οφειλέτης της παροχής να είχε προβλέψει ή να οφείλε να προβλέψει τις παραπάνω εύλογες συμβατικές προσδοκίες του δανειστή. Για την εξειδίκευση της αόριστης αυτής νομικής έννοιας κρίσιμες είναι οι ιδιαίτερες περιστάσεις κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης [Π. Κορνηλάκης, Δογματική προσέγγιση των νέων ρυθμίσεων - Η έννοια της ουσιώδους συμβατικής αθέτησης, ENOBE, τεύχ. 42, 2001, σ. 1επ (σ. 22)].

Με την υπό κρίση αγωγή η ενάγουσα εκθέτει ότι ως πλοιοκτήτρια του υπό σημαία [...] δεξαμενόπλοιου «...» κατήρτισε με την εναγομένη στον Πειραιά, διά μέσω της διαχειρίστριας εταιρείας του πλοίου, σύμβαση αγοράς ναυτιλιακών καυσίμων δυνάμει της οποίας η τελευταία ανέλαβε να προμηθεύσει το πλοίο στις 19.9.2017 στον λιμένα του Νοβοροσίσκ της Ρωσίας με την ποσότητα των 1600-1800 μετρικών τόνων πετρελαίου τύπου IFO 380 CST 2010. Ότι μετά την έναρξη της πετρέλευσης και ενώ είχαν παροχετευθεί στη δεξαμενή του πλοίου 370 μετρικοί τόνοι, ο Α' Μηχανικός του πλοίου ζήτησε να διακοπεί η πλήρωση της δεξαμενής λόγω της ακαταλληλότητας του προμηθευμένου καυσίμου. Ότι κατόπιν εργαστηριακών αναλύσεων που πραγματοποίησε η ενάγουσα σε σφραγισμένα δείγματα του καυσίμου που έλαβε παρουσία των εκπροσώπων της εναγομένης, διαπιστώθηκε πως το καύσιμο που παροχετεύθηκε στο πλοίο περιείχε ύδωρ σε ποσοστό 6,1% αντί του επιτρεπόμενου 0,5% και κατά συνέπεια δεν έφερε τις συνομολογημένες ιδιότητες. Ότι αναγκάστηκε να μεταπωλήσει ως κατάλοιπα πετρελαίου την ποσότητα καυσίμων που προμηθεύτηκε από την εναγομένη προκειμένου να εκκενωθεί η δεξαμενή καυσίμων του πλοίου, έναντι τιμήματος 20.159,52 δολαρίων ΗΠΑ. Εκθέτει περαιτέρω ότι συνεπεία της ως άνω αντισυμβατικής αλλά και παράνομης συμπεριφοράς των βοηθών εκπλήρωσης, άλλως των προστεθέντων της εναγομένης που προμήθευσαν το πλοίο με τα καύσιμα, υπέστη ζημία συνιστάμενη: α) στο ποσό των 28.800 δολαρίων ΗΠΑ, που αποτελεί τη διαφορά τιμής πετρελαίου τύπου IFO που αναγκάστηκε να καταβάλει στον λιμένα της Φουτζέιρα των ΗΑΕ, όπου προμηθεύτηκε εν τέλει τους 1.600 μετρικούς τόνους, δηλαδή διαφορά 18 δολαρίων ΗΠΑ ανά τόνο, β) στο ποσό των 53.447,51 δολαρίων ΗΠΑ που αποτελεί την αξία 92,63 μετρικών τόνων καυσίμων τύπου MGO αξίας 577 δολαρίων ΗΠΑ

ανά μετρικό τόνο, που αναγκάστηκε να χρησιμοποιήσει για την πλεύση του πλοίου μέχρι την άφιξή του στον λιμένα της Φουτζέιρα, γ) στο ποσό των 750 δολαρίων ΗΠΑ που αποτελεί το κόστος απάντησης και παράδοσης του εκτός προδιαγραφών καυσίμου στην εταιρεία «...», δ) στο ποσό των 9.929,88 λιρών Αγγλίας που κατέβαλε για την εργαστηριακή ανάλυση των δειγμάτων. Για τους λόγους αυτούς ζητεί να υποχρεωθεί η εναγομένη να της καταβάλει λόγω συμβάσεως το ποσό των 62.087,99 δολαρίων ΗΠΑ καθώς και το ποσό των 9.929,88 λιρών Αγγλίας με βάση την ισοτιμία που θα ισχύει την ημέρα της εξόφλησης, νομιμοτόκως από την κατάθεση της αγωγής μέχρι εξοφλήσεως, άλλως το ως άνω ποσό με βάση τις διατάξεις περί αδικοππραξίας λόγω της απάτης που τελέστηκε σε βάρος της, νομιμοτόκως από την ημέρα τέλεσης του αδικήματος, ήτοι την 19.9.2017 μέχρι εξοφλήσεως. Τέλος, ζητεί να καταδικασθεί η εναγομένη στην καταβολή της δικαστικής της δαπάνης.

Με το ανωτέρω περιεχόμενο και αιτήματα, η αγωγή εισάγεται προς εκδίκαση, κατά την προκειμένη τακτική διαδικασία, ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου, το οποίο είναι αρμόδιο καθ' ύλην [άρθρα 9, 12 § 1, 14 § 2 ΚΠολΔ] και κατά τόπο λόγω της ρήτηρας παρέκτασης που έχει συμπεριληφθεί στην επίδικη σύμβαση πώλησης (άρθρα 42 §§ 1, 2, 44 ΚΠολΔ και 51 § 2 ν. 2172/1993 ως εκ του ναυτικού χαρακτήρα της διαφοράς). Συνακόλουθα, το Δικαστήριο τούτο έχει και διεθνή δικαιοδοσία, εφόσον υφίσταται τοπική του αρμοδιότητα σύμφωνα με το άρθρο 26 § 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012. Περαιτέρω, ενόψει του ότι εισάγεται προς διάγνωση ιδιωτική διαφορά από διεθνή έννομη σχέση, δηλαδή σχέση με στοιχεία αλλοδαπότητας (βλ. Κρίστιν, Ιδ. Διεθν. Δίκ., Γεν. Μέρ., § 2), τίθεται θέμα [...] που τη διέπει.

Με βάση τα εκτιθέμενα περιστατικά που συγκροτούν την ιστορική βάση της αγωγής αλλά και τα συνολογούμενα με τις προτάσεις της εναγομένης, εφαρμοστέο δίκαιο (ως προς την ιστορούμενη σύμβαση πώλησης ναυτιλιακών καυσίμων και την ευθύνη της εναγομένης ως πωλήτριας), δυνάμει σχετικής ρήτηρας που συμπεριλήφθηκε στη κείμενη σύμβαση, επελέγη ως εφαρμοστέο το Ελληνικό Δίκαιο από τα συμβαλλόμενα μέρη, κατ' άρθρο 3.1. του Κανονισμού (ΕΚ) 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 2008 «για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές», (Ρώμη Ι) που τέθηκε σε ισχύ την 24.7.2008 και αφορά συμβάσεις που συνάπτο-

νται μετά την 17.12.2009 (άρθρο 28 άνω Κανονισμού). Κατόπιν τούτων η αγωγή είναι νόμιμη, στηριζόμενη στις διατάξεις των άρθρων 1 § 1, 11, 14 § 1, 15, 25, 26, 35, 36, 38, 45, 49, 50, 51, 61 § 16, 62, 63, 74, 75, 77 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών «για τις συμβάσεις διεθνών πωλήσεων κινητών πραγμάτων» (Convention on Contracts for the International Sale of Goods - CISG) [που υπογράφηκε στη Βιέννη στις 11.4.1980, τέθηκε σε ισχύ την 1.1.1988, κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον ν. 2532/1997 (ΦΕΚ Α' 227/11.11.1997) και αποτελεί από 1.2.1999 ισχύον ελληνικό δίκαιο (όχι *jus alienum*), εφαρμόζεται δε στην προκειμένη περίπτωση ενόψει του ότι τα συμβαλλόμενα διάδικα μέρη έχουν την εγκατάστασή τους σε διαφορετικά κράτη (CISG 1.1.) και οι κανόνες σύγκρουσης του *forum* υποδεικνύουν ως εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο το Ελληνικό Δίκαιο (CISG 1.1.β', ΕφΠειρ 734/2012, ΔΕΕ 2013. 160], σε συνδυασμό και μ' αυτές των άρθρων 334, 340, 341 εδ. α', 345 εδ. α', 346 του ΑΚ (για τα εκτός του πλαισίου εφαρμογής της άνω Σύμβασης ζητήματα - βλ. Π. Κορνηλάκη/Αθ. Πουλιάδη/Αν. Βαλτούδη, Η Σύμβαση της Βιέννης για τις διεθνείς πωλήσεις κινητών, Εταιρία Νομικών Βορείου Ελλάδος, έκδ. 2001, σ. 11), πλην του κονδυλίου που αφορά τις δαπάνες για τις εργαστηριακές αναλύσεις των δειγμάτων πετρελαίου του παραδοθέντος καυσίμου, το οποίο δεν εμπίπτει στην έννοια της θετικής περιουσιακής ζημίας του άρθρου 298 εδ. α' περ. α' ΑΚ, αλλά αποτελεί δαπάνη για την απόκτηση αποδεικτικού μέσου και άρα ανάγεται, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 189 § 1 στ. ε' ΚΠολΔ, στα δικαστικά έξοδα και αποδίδεται, κατά τη διάταξη αυτή στον ενάγοντα σε περίπτωση νίκης του, εφόσον κριθεί ότι ήταν αναγκαία για τη διεξαγωγή και υπεράσπιση της δίκης και ότι δεν έγινε από υπερβολική πρόνοιά του (βλ. ΕφΑθ 3910/1984, ΕΛΔνη 25. 1583). Ως προς την ευθύνη της εναγομένης με βάση τις διατάξεις περί αδικοππραξίας, εφαρμοστέο, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1 § 1, 2 § 1 και 4 §§ 1 και 3 του Κανονισμού (ΕΚ) 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 11ης Ιουλίου 2007 «για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές (Ρώμη II)», τυγχάνει το Ελληνικό ουσιαστικό δίκαιο ως το δίκαιο της χώρας με την οποία εμφανίζει προδήλως στενότερο δεσμό η αδικοππραξία ενόψει του ότι αυτή βασίζεται στη προϋπάρχουσα σύμβαση πωλήσεως που συνήφθη μεταξύ της ενάγουσας και της εναγομένης, με την οποία επέλεξαν ως εφαρμοστέο το Ελληνικό Δίκαιο. Ωστόσο, η νομική αυτή βάση πρέπει να απορ-

Νομολογία

ελληνικά δικαστήρια

ριφθεί ως μη νόμιμη, διότι τα ιστορούμενα πραγματικά περιστατικά στο δικόγραφο της αγωγής εμπίπτουν στην έννοια της αθέτησης συμβατικής υποχρέωσης, η δε αδικοπρακτική αξίωση θα μπορούσε να θεμελιωθεί έναντι της εναγομένης, μόνο εφόσον εκτίθετο (στην αγωγή) ότι η εναγομένη αποτελούσε τον φυσικό προμηθευτή των καυσίμων και όχι απλώς μεταπωλητή αυτών. Κατόπιν τούτων, η αγωγή κατά το μέρος που κρίθηκε νόμιμη πρέπει να εξετασθεί περαιτέρω ως προς την ουσιαστική βασιμότητά της, δεδομένου ότι, για το παραδεκτό της συζήτησής της, έχει καταβληθεί το αναλογούν τέλος δικαστικού ενσήμου με τις νόμιμες υπέρ τρίτων προσαυξήσεις (βλ. το προσκομισθέν από την ενάγουσα υπ' αριθ. ... ηλεκτρονικό παράβολο της ΓΓΠΣ σε συνδυασμό με την από 12.9.2018 απόδειξη τραπεζικής συναλλαγής της τράπεζας «...»).

Η Σύμβαση της Χάγης για τις συμφωνίες παρέκτασης της δικαιοδοσίας (Συμχαγ) υπογράφηκε στις 30 Ιουνίου 2005 και ρυθμίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες συνάπτεται έγκυρη συμφωνία παρέκτασης που θεμελιώνει αποκλειστική δικαιοδοσία του υποδεικνυόμενου δικαστηρίου, τα αποτελέσματα της συμφωνίας, αυτής ως προς τη δικαιοδοσία του παρεκτεινόμενου δικαστηρίου αλλά και λοιπών δικαστηρίων που επιλαμβάνονται υπόθεσης που καλύπτεται από την παρέκταση, καθώς και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων που εκδίδονται από το παρεκτεινόμενο δικαστήριο. Η Σύμβαση εγκρίθηκε από την ΕΕ στις 4 Δεκεμβρίου 2014. Η έγκριση έχει ως αποτέλεσμα ότι τα κράτη μέλη δεσμεύονται από τη Σύμβαση της Χάγης, χωρίς να απαιτείται να προσχωρήσουν το καθένα χωριστά σε αυτή. Η Σύμβαση της Χάγης άρχισε να ισχύει από την 1η Οκτωβρίου 2015. Ήδη με την έκδοση του Κανονισμού 1215/2012, η Ευρωπαϊκή Ένωση είχε προετοιμάσει το έδαφος για την προσχώρησή της στη Σύμβαση, μεταρρυθμίζοντας διατάξεις που είχαν σχέση με την παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας ώστε να επιτευχθεί συνοχή με τις ρυθμίσεις της. Για τη σχέση του Κανονισμού με διεθνείς συμβάσεις που ρυθμίζουν τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων, το άρθρο 71 ορίζει ότι οι τελευταίες υπερισχύουν, όταν τα κράτη μέλη είναι και συμβαλλόμενα μέρη τους. Οι ρυθμίσεις της Σύμβασης της Χάγης βαίνουν κατά κανόνα παράλληλα με εκείνες του Κανονισμού, εφόσον και αυτή εφαρμόζεται σε συμφωνίες παρέκτασης που θεμελιώνουν αποκλειστική δικαιοδοσία, σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις με διεθνή χαρακτήρα (άρθ. 1). Η σχέση του

Κανονισμού με τη Σύμβαση της Χάγης διέπεται από το άρθ. 26 § 6 περιπτ. α' της τελευταίας. Το εν λόγω άρθρο ορίζει ότι η Σύμβαση δεν θίγει την εφαρμογή της νομοθεσίας ενός περιφερειακού οργανισμού που είναι συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση της Χάγης, είτε αυτή έχει θεσπιστεί πριν είτε μετά τη Σύμβαση, εάν κανένα από τα μέρη (ενν. που συνάπτουν τη συμφωνία) δεν διαμένει σε συμβαλλόμενο στη Σύμβαση κράτος το οποίο δεν είναι μέλος του περιφερειακού οργανισμού (ρήτρα αποσύνδεσης, disconnection clause). Η ως άνω διατύπωση συνεπάγεται ότι στις σχέσεις μεταξύ της Συμχαγ και του Κανονισμού, κρίσιμο είναι το στοιχείο της διαμονής των μερών που καταρτίζουν τη συμφωνία και όχι η τοποθεσία του παρεκτεινόμενου δικαστηρίου (Νίκας/Σαχπεκίδου, ΕυρΠολΔ, άρθρο 25 αριθ. 35). Αν λοιπόν το ένα από τα μέρη κατοικεί στην ΕΕ και το άλλο σε τρίτο κράτος που έχει κυρώσει τη Σύμβαση, θα εφαρμοστεί η Συμχαγ και όχι ο Κανονισμός, ανεξαρτήτως του εάν το παρεκτεινόμενο δικαστήριο βρίσκεται στην ΕΕ ή όχι. Εάν και τα δύο μέρη διαμένουν στην ΕΕ και επέλεξαν δικαστήριο κράτους μέλους, θα εφαρμοστεί ο Κανονισμός, χωρίς να ενδιαφέρει το γεγονός ότι τα κράτη μέλη δεσμεύονται από Σύμβαση (Βασιλακάκης, Αρμ 2007. 1290). Όταν ένα μέρος διαμένει σε περισσότερα κράτη, η Συμχαγ υποχωρεί έναντι του Κανονισμού μόνο όταν όλα τα μέρη διαμένουν αποκλειστικά σε κράτη μέλη της ΕΕ ή σε μη συμβαλλόμενα στη Σύμβαση κράτη. Από αυτή την άποψη, η Συμχαγ περιορίζει το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού. Περαιτέρω, το άρθ. 26 § 6 περιπτ. β' Συμχαγ ορίζει ότι ο Κανονισμός ισχύει κανονικά για την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων των κρατών μελών μεταξύ τους. Συμφωνία παρέκτασης δικαιοδοσίας δεν μπορεί να καταρτιστεί μονομερώς απαιτείται η ύπαρξη συμφωνίας. Ωστόσο, η Σύμβαση στο σύνολό της εφαρμόζεται μόνον εφόσον υφίσταται συμφωνία παρέκτασης δικαιοδοσίας, γεγονός το οποίο προϋποθέτει ότι πληρούνται οι βασικές πραγματικές προϋποθέσεις για την ύπαρξη συναίνεσης. Εάν αυτές δεν πληρούνται σύμφωνα με τους συνήθεις κανόνες, το δικαστήριο δικαιούται να υποθέσει ότι η Σύμβαση δεν είναι εφαρμοστέα, χωρίς να χρειάζεται να λάβει υπ' όψιν το αλλοδαπό δίκαιο. Ορισμένες φορές, η συμφωνία παρέκτασης δικαιοδοσίας καταρτίζεται κατά τρόπο ώστε να απονέμει αποκλειστική δικαιοδοσία σε σχέση με το δικαίωμα άσκησης αγωγής του ενός συμβαλλομένου, όχι όμως και σε σχέση με το αντίστοιχο δικαίωμα του άλλου συμβαλλομένου. Αυτό απαντά συχνά στις διε-

θνείς δανειακές συμβάσεις. Στη διπλωματική σύνοδο συμφωνήθηκε ότι, για να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης, η συμφωνία πρέπει να απονέμει αποκλειστική δικαιοδοσία ανεξαρτήτως του συμβαλλομένου που επισπεύδει τη δικαστική διαδικασία. Επομένως, συμφωνίες του είδους που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο δεν συνιστούν συμφωνίες παρέκτασης αποκλειστικής δικαιοδοσίας για τους σκοπούς της Σύμβασης (Βλ. πρακτικά αριθ. 3 της εικοστής συνόδου, επιτροπή II, παράγραφοι 2 έως 11).

Το άρθρο 25 §§ 1 και 2 καν. 1215/2012 ρυθμίζει με λεπτομέρεια τον τύπο που πρέπει να περιβληθεί μία συμφωνία παρέκτασης ώστε να είναι έγκυρη, με πανομοιότυπο τρόπο σε σύγκριση με την προηγούμενη ρύθμιση του άρθ. 23 §§ 1 και 2 καν. 44/2001. Οι προϋποθέσεις τυπικής εγκυρότητας της συμφωνίας παρέκτασης ρυθμίζονται αποκλειστικά και αυτόνομα από τον Κανονισμό, αποκλεισμένης της προσφυγής στα εθνικά δίκαια προς συμπλήρωση ή παρέκκλιση από αυτές και χωρίς να δίνεται στα μέρη η δυνατότητα να παρεκκλίνουν με συμφωνία τους από τις ρυθμίσεις αυτές. Αρκεί λοιπόν η συμφωνία να περιβληθεί έναν από τους υπαλλακτικά προβλεπόμενους τέσσερις τύπους του άρθ. 25 §§ 1 και 2 προκειμένου να θεωρηθεί τυπικά έγκυρη (Υπό το καθεστώς της Συμβρυξ, ΔΕΚ 24.6.1981, C-150/80, Elefanten Schuh GmbH κατά Jacqmain, ΣυλλΝ 1981.1671, σκ. 26, Νίκας/Σαχπεκίδου, ΕυρΠολΔ, άρθρο 25 αριθ. 99). Οι προβλεπόμενες στο άρθρο 25 § 1 μορφές ισχύουν για κάθε είδος συμφωνίας, χωρίς διαφοροποίηση ως προς το είδος της έννομης σχέσης. Η τήρηση ενός εκ των προβλεπόμενων τύπων δεν αποτελεί απλώς αποδεικτικό, αλλά συστατικό στοιχείο της συμφωνίας, καθόσον αποσκοπούν στην εξασφάλιση ότι υφίσταται πράγματι συμφωνία μεταξύ των μερών (ΔΕΚ 14.12.1976, 24/76, Ectasis Salotti κατά Ruwa, ελλΣυλλΝ 1976.653, σκ. 7, ΔΕΚ MSG κατά Les Gravieres Khenanes, C-106/95, ΣυλλΝ 1997.1-911, σκ. 15). Η μη τήρηση του προβλεπόμενου τύπου καθιστά τη συμφωνία άκυρη, ανεξαρτήτως του αν πράγματι τα μέρη συμφώνησαν ως προς την παρέκταση.

Συνεπώς, για την τυπική εγκυρότητα της συμφωνίας παρέκτασης προβλέπεται:

Α) Ο έγγραφος τύπος, που αποτυπώνει γραπτώς τη βούληση των μερών για κατάρτιση συμφωνίας παρέκτασης. Προκειμένου να τηρηθεί, μπορεί το έγγραφο που αποτυπώνει τη συμφωνία να υπογραφεί από όλα τα μέρη είτε να καταρτιστούν περισσότερα έγγραφα τα οποία υπογράφονται και ανταλλάσσονται από

τα μέρη, όπως, π.χ., όταν διατυπώνεται από τη μία πλευρά πρόταση που περιέχει ρήτρα παρέκτασης με επιστολή που αποστέλλεται στο άλλο μέρος, το οποίο απαντά με δική του επιστολή ότι αποδέχεται την πρόταση στο σύνολό της. Στην τελευταία περίπτωση αρκεί, προκειμένου να διαπιστωθεί η σύμπτωση της βούλησης των μερών, το γεγονός ότι η πρόταση ως προς την παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας προκύπτει με σαφήνεια από την πρώτη επιστολή και από τη δεύτερη επιστολή/απάντηση προκύπτει η αποδοχή της πρότασης γενικώς. Δεν αρκεί απλώς η πρόταση του ενός μέρους, αλλά απαιτείται και αποδοχή της. Ενδέχεται επίσης τα έγγραφα που ανταλλάσσονται από τα μέρη να είναι ανυπόγραφα ή να αναφέρουν απλώς την επωνυμία του νομικού προσώπου, να υπογράφονται με μηχανικά μέσα κ.λπ.. Η υπογραφή δεν είναι πάντοτε απαραίτητη, εφόσον μπορεί να προσδιοριστεί ο εκδότης του εγγράφου [Αντίθετα, στο ελληνικό δίκαιο απαιτείται η ιδιόχειρη υπογραφή (άρθ. 160 ΑΚ) και μάλιστα και από τα δύο μέρη]. Ζήτημα επίσης μπορεί να ανακύψει και όταν η υπογραφή δεν τίθεται στο κάτω μέρος της σελίδας, οπότε ενδεχομένως η βούληση του υπογράφοντος δεν «καλύπτει» το κείμενο στο σύνολό του. Η τήρηση του εγγράφου τύπου κρίνεται τότε κατά περίπτωση, ενώ δεν αποκλείεται να θεωρηθεί ότι έχει τηρηθεί και όταν το έγγραφο είναι ανυπόγραφο, αρκεί να προκύπτει με σαφήνεια -όχι αναγκαστικά ρητά- ότι υπάρχει αποδοχή της ρήτρας (Νίκας/Σαχπεκίδου, ΕυρΠολΔ, άρθρο 25 αριθ. 103). Η θέση καθώς και η αποτύπωση της ρήτρας παρέκτασης μπορούν επίσης να θέσουν ζήτημα τήρησης του απαιτούμενου τύπου - γενικά, η ρήτρα θα πρέπει να βρίσκεται σε εμφανές σημείο του εγγράφου, να είναι ευδιάκριτη και να μπορεί να διαβαστεί με σχετική ευκολία (λ.χ., να μην είναι τυπωμένη με εξαιρετικά μικρά γράμματα ή σε κατεστραμμένο χαρτί). Ο Κανονισμός δεν περιέχει προδιαγραφές σε σχέση με τη γλώσσα στην οποία θα πρέπει να διατυπώνεται η ρήτρα. Περαιτέρω, σχετικές ρυθμίσεις του εθνικού δικαίου που συνδέονται με ποιινή ακυρότητας της ρήτρας, δεν μπορούν να τύχουν εφαρμογής [ΔΕΚ στην υπόθεση Elefanten Schuh GmbH κατά Jacqmain, ό.π. (υπ. 40), σκ. 27, όπου η νομοθεσία του Βελγίου επέτασε η ρήτρα δικαιοδοσίας σε σύμβαση εργασίας να συντάσσεται στη γλώσσα του τόπου όπου θα παρασχεθεί η εργασία, στην προκειμένη περίπτωση στα ολλανδικά (φλαμανδικά) διότι η εργασία θα εκτελούνταν στην περιφέρειά της...]. Δεν είναι επομένως απαραίτητο η ρήτρα να διατυπώνεται

Νομολογία ελληνικά δικαστήρια

στην ίδια γλώσσα με το υπόλοιπο κείμενο, ωστόσο η γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε ενδεχομένως ασκεί επιρροή στο ζήτημα της ύπαρξης πραγματικής συμφωνίας ως προς την παρέκταση, η οποία αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση του κύρους της. Βέβαια, όταν η συμφωνία εμφανίζεται σε ιδιαίτερος διαδεδομένη γλώσσα (λ.χ., «jurisdiction», στα αγγλικά) και ιδίως όταν πρόκειται για διεθνείς συναλλαγές, είναι δύσκολο να γίνει δεκτό ότι τα μέρη δεν αντιλήφθηκαν τη σημασία του όρου (ΑΠ 1288/1996, ΝΟΜΟΣ). Η μη τήρηση του έγγραφου τύπου δε συνεπάγεται αυτομάτως την ακυρότητα της ρήτηρας παρέκτασης, εφόσον αυτή εμπίπτει σε μία από τις υπόλοιπες μορφές που προβλέπει το άρθρο 25 και οι οποίες αρκούνται σε επεικέστερους όρους. Ζήτημα δημιουργούν οι ρήτηρες παρέκτασης οι οποίες εμφανίζονται σε προδιατυπωμένους από το ένα μέρος ΓΟΣ, οι οποίοι δεν περιλαμβάνονται καθ' εαυτοί στο κείμενο της σύμβασης αλλά στο πίσω μέρος των εγγράφων ή προτάσεων, σε έντυπα αλληλογραφίας, σε τιμολόγια, αποδείξεις επί φορτωτικών καθώς και σε ιστοσελίδες κ.ά.. Στο σημείο αυτό πρέπει να διαπιστωθεί κατά πόσο οι ΓΟΣ καθίστανται τμήμα της κύριας σύμβασης, ώστε να θεωρούνται ως αντικείμενο συμφωνίας των μερών. Το ΔΕΚ απεφάνθη ότι οι απαιτήσεις του άρθρου 17 Συμβρυξ για τις συμφωνίες παρέκτασης πληρούνται μόνο εφόσον η σύμβαση που υπογράφηκε από τα μέρη περιέχει στο κείμενό της ρητή παραπομπή στους γενικούς όρους που περιλαμβάνουν τη ρήτηρα παρέκτασης αντίθετα, δεν αρκεί απλώς η ύπαρξη της σχετικής ρήτηρας στο πίσω μέρος του εγγράφου της σύμβασης, καθότι καμία εγγύηση ότι ο αντισυμβαλλόμενος πράγματι συμφώνησε στην παρέκταση δεν παρέχεται με τον τρόπο αυτό (ΔΕΚ Estasis Salotti, ό.π., σκ. 8-10). Η παραπομπή στο κείμενο της σύμβασης σε προηγούμενη πρόταση ενός συμβαλλόμενου, η οποία με τη σειρά της παραπέμπει σε ΓΟΣ που περιλαμβάνουν ρήτηρα παρέκτασης, μπορεί να οδηγήσει σε έγκυρη σύναψη συμφωνίας μόνο όταν και οι δύο παραπομπές αυτές είναι ρητές και όχι έμμεσες ή σιωπηρές και μπορούν να ελεγχθούν από τον αντισυμβαλλόμενο με την καταβολή της συνήθους επιμέλειας, ενώ απαιτείται να αποδεικνύεται ότι οι ΓΟΣ γνωστοποιήθηκαν πράγματι στο άλλο μέρος με την πρόταση στην οποία γίνεται η παραπομπή (ΔΕΚ Estasis Salotti), ό.π., σκ. 11-13. Στη δεύτερη περίπτωση, το ΔΕΚ έκρινε ότι ακόμα και αν ο αγοραστής δήλωσε προφορικά ότι δέχεται να συνάψει τη σχετική σύμβαση υπό τους γενικούς όρους του πωλητή, αυτό δε συνεπάγεται αποδοχή της ρήτηρας

διεθνούς δικαιοδοσίας που ενδεχομένως περιλαμβάνεται στους όρους αυτούς, ενώ και η γραπτή επιβεβαίωση της συμβάσεως από τον πωλητή, στην οποία επισυνάπτονται οι γενικοί όροι, δεν συνεπάγεται συνολόγηση της ρήτηρας παρέκτασης. Αντίθετα, απαιτείται ο αγοραστής να αποδεχτεί γραπτώς και την παρέκταση. Ακόμα περισσότερο, στην περίπτωση που η προφορική συμφωνία των μερών δεν περιελάμβανε και αναφορά στους ΓΟΣ, η παρέκταση δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο συμφωνίας των μερών. Η μεταγενέστερη επομένως ανακοίνωση των όρων που περιλαμβάνουν τη ρήτηρα αυτή δεν είναι ικανή να μεταβάλλει το περιεχόμενο της σύμβασης, εάν ο αγοραστής δεν αποδεχτεί τους όρους εγγράφως. Ρήτηρα παρέκτασης που περιέχεται σε έγγραφο που αποστέλλει η μία πλευρά δεν αποτελεί αντικείμενο έγγραφης συμφωνίας, ακόμη και αν η άλλη πλευρά δεν αντιδράσει αρνητικά (Νίκας/Σαχπεκίδου, ΕυρΠολΔ, άρθρο 25 αριθ. 102). Η μόνη περίπτωση κατά την οποία έγκυρα συνομολογείται συμφωνία παρέκτασης δυνάμει ρήτηρας που περιλαμβάνεται σε ΓΟΣ είναι η σύμβαση των μερών να περιέχει ρητή παραπομπή στους ΓΟΣ ή ρητή παραπομπή σε έτερο έγγραφο που με τη σειρά του ρητά παραπέμπει στους ΓΟΣ. Οι αυστηρές αυτές προϋποθέσεις, τις οποίες επέβαλε το Δικαστήριο στις περιπτώσεις των ΓΟΣ, αξιώνουν ρητή συμφωνία σε σχέση με την παρέκταση, προστατεύοντας έτσι το μέρος που αιφνιδιάζεται από την ύπαρξη ρήτηρας παρέκτασης στους ΓΟΣ του αντισυμβαλλόμενου του χωρίς να το έχει αντιληφθεί και να έχει συμφωνήσει (ΔΕΚ 14.12.1976, 25/76, ΣυλλΝ 1976.669, σκ. 7-10). Συχνή είναι η εμφάνιση ρητρών παρέκτασης σε αξιόγραφα, ιδίως σε φορτωτικές, οι οποίες είτε περιέχουν οι ίδιες ρήτηρα αποκλειστικής δικαιοδοσίας ορισμένου δικαστηρίου, είχε παραπέμπουν σε ΓΟΣ που περιέχουν τη σχετική ρήτηρα. Σε περίπτωση ανάλογη με αυτές που εξετάστηκαν ανωτέρω, το Δικαστήριο δέχτηκε ότι ρήτηρα παρέκτασης που περιλαμβάνεται σε έντυπους όρους φορτωτικής που εκδίδει ο μεταφορέας συμφωνείται γραπτώς όταν ο φορτωτής εξέφρασε γραπτά τη συμφωνία του με τους όρους που περιέχουν τη ρήτηρα, είτε επί του ίδιου του αξιόγραφου είχε σε ξεχωριστό έγγραφο. Δεν αρκεί επομένως απλώς η εκτύπωση στην οπίσθια όψη του εντύπου της φορτωτικής της σχετικής ρήτηρας, όταν δεν υπάρχει παραπομπή σε αυτή (ΔΕΚ 19.6.1984, Tilly Russ κατά Nova, 71/83, ΣυλλΝ 1984.2417, σκ. 16).

Β) Μορφή καθιερωμένη από τη συμβατική πρακτική των διαδίκων. Η ρύθμιση προϋποθέτει την ύπαρξη

μίας πρώτης, πραγματικής συμφωνίας ως προς την παρέκταση, η οποία θα «καλύπτει» και μεταγενέστερες συναλλαγές. Σε αντίθεση με την τελευταία προβλεπόμενη έγκυρη μορφή συμφωνίας παρέκτασης, η κατάρτιση συμφωνίας υπό μορφή καθιερωμένη από τη συμβατική πρακτική των διαδίκων δεν εφαρμόζεται μόνο σε εμπορικές συναλλαγές, ούτε προϋποθέτει την ιδιότητα του εμπόρου στο πρόσωπο των μερών (Νίκας/Σαχπεκίδου, ΕυρΠολΔ, άρθρο 25 αριθ. 123). Προϋποτίθεται ωστόσο η ύπαρξη πρακτικής καθιερωμένης στις σχέσεις των μερών, επομένως απαιτείται να ερευνηθεί κατά πόσο υφίστανται διαρκείς σχέσεις μεταξύ τους. Για την έρευνα αυτή θα ληφθούν υπ' όψιν κριτήρια όπως η διάρκεια των σχέσεων, η πυκνότητα των συναλλαγών, η διακοπή των σχέσεων και η επανάληψή τους αργότερα, η διάρκεια της διακοπής κ.λπ.. Το ποσοτικό κριτήριο δε μπορεί να αρκείται σε μία μόνο συναλλαγή, αλλά αντίθετα για να διαπιστωθεί η ύπαρξη καθιερωμένης πρακτικής απαιτείται ένας κάποιος αριθμός συναλλακτικών επαφών. Το ίδιο ισχύει για τη διάρκεια ή ένταση των σχέσεων (Δεληκωστόπουλος, αριθ. 9.22). Ωστόσο, ο αριθμός των αντιδικιών δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αποφασιστικό κριτήριο, εφόσον η ρύθμιση απαιτεί διάρκεια σχέσεων και συναλλαγών και καθιερωμένη πρακτική στις σχέσεις αυτές, αδιαφόρως του εάν τα μέρη έχουν αντιδικήσει στο παρελθόν ή όχι.

Γ) Τύπο σύμφωνο με τις συναλλακτικές συνήθειες του διεθνούς εμπορίου. Η τελευταία περίπτωση του άρθ. 25 § 1 επιτρέπει την κατάρτιση έγκυρης συμφωνίας παρέκτασης υπό τύπο που είναι γνωστός στο διεθνές εμπόριο (συναλλακτική συνήθεια του διεθνούς εμπορίου), τηρείτο στη συγκεκριμένη κατηγορία των συναλλαγών και τα μέρη γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν. Σκοπός της συγκεκριμένης πρόβλεψης είναι η κατάρτιση της ανάγκης για έγγραφη κατάρτιση της συμφωνίας παρέκτασης και η ως εκ τούτου διευκόλυνση, απλοποίηση και επιτάχυνση των συναλλαγών του διεθνούς εμπορίου. Η πρόβλεψη αυτή δε συνεπάγεται ωστόσο ότι καταργεί την προϋπόθεση σύμπτωσης της βούλησης των μερών ως προς την παρέκταση, η οποία πάντοτε θα πρέπει να αναζητείται, ακόμα και όταν η συμφωνία καταρτίζεται υπό χαλαρότερη μορφή (ΔΕΚ MSG κατά Les Gravieres Rhenanes, C-106/95, ΣυλλΝ 1997.1-911, σκ. 17, ΔΕΚ 16.3.1999, Castelletti, C-159/97, ΣυλλΝ 1999.1-597, σκ. 19, ενδεικτικά από την ελληνική νομολογία, ΕφΠειρ 112/2012, ΝΟΜΟΣ). Οι όροι που απαιτείται να τηρούνται προ-

κειμένου να συνάπτεται έγκυρα συμφωνία κατ' αυτή τη μορφή τέθηκαν από το Δικαστήριο στην απόφαση MSG κατά [...], όπου ανέκυψε το ζήτημα εάν η έλλειψη αντίδρασης στην προσθήκη ρήτρας παρέκτασης σε επιβιβαιωτικό εμπορικής συμφωνίας έγγραφο, χωρίς να προϋπάρχει συμφωνία των μερών, και η συνακόλουθη ανεπιφύλακτη εξόφληση τιμολογίων που περιέχουν την ίδια ρήτρα είτε άμεσα είτε με παραπομπή σε φορτωτική στην οποία εμφανίζεται, μπορεί να θεωρηθεί ως κατάρτιση συμφωνίας κατά τις συναλλακτικές συνήθειες του διεθνούς εμπορίου.

Οι προϋποθέσεις σύναψης έγκυρης συμφωνίας παρέκτασης κατ' αυτόν τον τρόπο είναι: α) η σύμβαση να αφορά το διεθνές εμπόριο. Η συναλλαγή θα πρέπει δηλαδή να έχει διεθνή-διακρατικό χαρακτήρα και να συνάπτεται μεταξύ δύο εταιριών που εδρεύουν σε διαφορετικά κράτη [ΔΕΚ (MSG), ό.π., σκ. 22, ΕφΠειρ 479/2011, η οποία επικυρώθηκε από ΑΠ 313/2015, ΝΟΜΟΣ], β) ύπαρξη συνήθειας στον κλάδο του διεθνούς εμπορίου όπου ασκούν δραστηριότητα τα μέρη [ΔΕΚ (MSG), ό.π., σκ. 23]. Η συνήθεια αυτή θα πρέπει να εντοπίζεται στον συγκεκριμένο τομέα όπου ασκούν τη δραστηριότητα τα μέρη και όχι να διαπιστώνεται σε σχέση με γενικές πρακτικές του διεθνούς εμπορίου. Η κρίση αυτή δεν μπορεί περαιτέρω να εκτιμηθεί με αναφορά στο εθνικό δίκαιο. Η ύπαρξη συνήθειας συνδέεται με συγκεκριμένη συμπεριφορά την οποία τηρούν οι επιχειρηματίες του κλάδου κατά τη σύναψη ορισμένου είδους σύμβασης, κατά κανόνα και σταθερά. Δεν αξιολογείται πάντως συγκεκριμένη δημοσιότητα για την κατάφαση της ύπαρξης συνήθειας, αν και η υποβολή της ρήτρας σε ορισμένη δημοσιότητα ενισχύει και διευκολύνει την απόδειξη ότι υφίσταται πράγματι συμφωνία [ΔΕΚ (Castelletti), ό.π., σκ. 28]. Γίνεται εν γένει δεκτό, ως προς το εδαφικό πεδίο στο οποίο πρέπει να εντοπίζεται η συνήθεια, ότι δεν απαιτείται αυτή να είναι παγκόσμια, αλλά μπορεί να εντοπίζεται και μόνο στις χώρες όπου τα μέρη είναι εγκατεστημένα. Σε ορισμένους τομείς του διεθνούς εμπορίου μπορεί πάντως να αρκεί ότι υπάρχει συγκεκριμένη συνήθεια στην έδρα του ενός μέρους (λ.χ., στο λιμάνι του Πειραιά) ή συνήθεια η οποία τηρείται από επιχειρηματίες χωρών που κατέχουν εξέχουσα θέση στον εκάστοτε κλάδο, την οποία ο αντισυμβαλλόμενος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει [ΔΕΚ (Castelletti), ό.π., σκ. 27]. Τέλος, την κατάφαση της ύπαρξης συνήθειας δεν επηρεάζει το γεγονός ότι η συμφωνία αυτή αποτελεί αντικείμενο δικαστικής αμφισβήτησης, εφόσον κρίσιμο είναι το κατά

Νομολογία

ελληνικά δικαστήρια

πόσο η επίμαχη συμπεριφορά τηρείται κατά κανόνα και τακτικά στον συγκεκριμένο κλάδο του εμπορίου. Αυτό γίνεται δεκτό και ως προς τα ζητήματα των ρητρών παρέκτασης επί φορτωτικών, με τη μονομερή προσθήκη τους από τον μεταφορέα, και του ανατάξιμου των σχετικών ρητρών προς τρίτους κομιστές, γ) πραγματική ή τεκμαιρόμενη γνώση της συνήθειας από τα μέρη (ΔΕΚ, ό.π., σκ. 24), η οποία υπάρχει όταν αυτά έχουν συνάψει και στο παρελθόν εμπορικές σχέσεις μεταξύ τους ή με άλλους συμβαλλόμενους που δραστηριοποιούνται στον τομέα. Περαιτέρω, όταν μία ορισμένη συμπεριφορά μπορεί να θεωρηθεί ως παγιωμένη πρακτική στον κλάδο, διότι είναι επαρκώς γνωστή, η γνώση επίσης τεκμαίρεται. Η γνώση θα πρέπει να εκτιμάται στο πρόσωπο των αρχικώς συμβληθέντων μερών, χωρίς να ασκεί επιρροή η ιθαγένειά τους (Νίκας/Σαχπεκίδου, ΕυρΠολΔ, άρθρο 25 αριθ. 133). Ως κατάρτιση συμφωνίας παρέκτασης δύναμις συνήθειας του διεθνούς εμπορίου μπορεί να εκτιμηθεί η έλλειψη αντίδρασης σε ρήτρα που τίθεται σε γραπτή επιβεβαίωση που αποστέλλει το ένα μέρος προς το άλλο, χωρίς να έχει προϋπάρξει συμφωνία. Το ίδιο συμβαίνει και όταν η μία πλευρά εξοφλεί αδιαμαρτύρητα και επανειλημμένα τιμολόγια της άλλης, τα οποία περιέχουν ανάλογη μνεία της παρέκτασης [ΔΕΚ (MSG), ό.π., σκ. 20]. Η κατάρτιση συμφωνίας κατά τύπο που ανταποκρίνεται στις συνήθειες του διεθνούς εμπορίου δεν προϋποθέτει αυτός να έχει χρησιμοποιηθεί σε προγενέστερη συναλλαγή μεταξύ των μερών και να έχει καθιερωθεί στις μεταξύ τους σχέσεις, αλλά αρκεί να είναι καθιερωμένη πρακτική στον συγκεκριμένο τομέα. Περαιτέρω, η συμφωνία παρέκτασης αποτελεί σύμβαση. Ως εκ τούτου, δεσμεύει καταρχήν μόνο τα μέρη που τη συνήψαν, ήτοι τα μέρη που συναίνεσαν κατά την κατάρτισή της. Ο καθορισμός του κύκλου των συμβαλλόμενων στη σύμβαση αυτή προσώπων απόκειται επομένως στο εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο (Νίκας/Σαχπεκίδου, ΕυρΠολΔ, άρθρο 25 αριθ. 59).

Κατά τη διάταξη του άρθρου 283 § 1 του ΚΠολΔ, παρεμπόδιση είναι η αγωγή ανάμεσα στους ίδιους διαδίκους και στο ίδιο δικαστήριο, όταν περιέχει μεταγενέστερη αίτηση του ενός ή του άλλου διαδίκου. Η παρεμπόδιση αγωγή πρέπει να περιέχει οπωσδήποτε αίτηση διαφορετική ή ευρύτερη από την αίτηση της κύριας αγωγής. Από την ίδια διάταξη σαφώς συνάγεται ότι η παρεμπόδιση αγωγή ασκείται μόνο με ιδιαίτερο δικόγραφο, αφού τηρηθούν οι διατάξεις του άρθρου 215 του ΚΠολΔ (ΑΠ 1877/2011, ΕΠολΔ 2012.

751). Εξ άλλου, ευκαιριακή (παρεμπόδιση) αγωγή επιτρέπεται μόνο ανάμεσα στους διαδίκους και όχι εναντίον τρίτου προσώπου. Διαφορετικά είναι απαράδεκτη. Για να μπορέσει συνεπώς ο εναγόμενος να ασκήσει ευκαιριακή αγωγή εναντίον του δικονομικού του εγγυητή, θα πρέπει αυτός απαραίτητα να αποκτήσει την ιδιότητα του διαδίκου στη σχετική δίκη. Στην περίπτωση δε που δεν συνενάγεται μαζί του και δεν έχει την ιδιότητα του διαδίκου, τούτο θα επιτευχθεί μόνο με την προσεπίκλησή του κατά το άρθρο 88 του ΚΠολΔ, η οποία και διευρύνει τα υποκειμενικά όρια της δίκης (ΕφΛαρ 145/2012, Αρμ 2012. 1886, ΕφΠατρ 718/2008, ΑχΝομ 2009. 129, ΕφΠατρ 802/2003, ΑχΝομ 2004. 276).

Περαιτέρω, από τις διατάξεις των άρθρων 86, 87 και 88 του ΚΠολΔ προκύπτει ότι η προσεπίκληση, η διαδικαστική δηλαδή πράξη με την οποία εξαιρετικά επεκτείνονται τα υποκειμενικά όρια της έννομης σχέσης της δίκης, επιτρέπεται σε τρεις μόνο περιπτώσεις και ειδικότερα (α) των ομοδίκων επί αναγκαστικής ομοδικίας (άρθρο 86 του ΚΠολΔ) (β) του αληθινού κυρίου ή νομέα, σε περίπτωση εμπράγματης αγωγής (άρθρο 87 του ΚΠολΔ) και (γ) του υποχρέου προς αποζημίωση σε περίπτωση ήττας του προσεπικαλούντος στην κύρια δίκη, δηλαδή του καλούμενου δικονομικού εγγυητή (άρθρο 88 του ΚΠολΔ). Στην τελευταία αυτήν περίπτωση επιτρέπεται με την προσεπίκληση του δικονομικού εγγυητή να σωρευθεί και παρεμπόδιση αγωγή, με την οποία να ζητείται η καταβολή στον προσεπικαλούμενο από τον προσεπικαλούμενο (α) όλου ή μέρους εκείνου, το οποίο σε περίπτωση ευδοκίμησης της κατά του εναγόμενου κύριας αγωγής θα υποχρεωθεί αυτός να καταβάλει στον κυρίως ενάγοντα, όταν η προσεπίκληση ασκείται από τον εναγόμενο ή (β) αποζημίωσης για την περίπτωση ήττας στην κύρια δίκη, όταν η προσεπίκληση ασκείται από τον ενάγοντα.

Από τα παραπάνω συνάγεται, περαιτέρω, ότι κατά την έννοια του άρθρου 88 του ΚΠολΔ για το παραδεκτό της προσεπίκλησης του δικονομικού εγγυητή πρέπει ο προσεπικαλών να ισχυρίζεται ότι μεταξύ αυτού και του προσεπικαλούμενου υπάρχει, σύμφωνα με τον νόμο ή σύμβαση, έννομη σχέση, η οποία, σε περίπτωση ήττας του στην κύρια δίκη, του παρέχει το δικαίωμα αποζημίωσης κατά του προσεπικαλούμενου. Απαιτείται δηλαδή στην περίπτωση της προσεπίκλησης του δικονομικού εγγυητή να υπάρχουν δύο έννομες σχέσεις, μία η επίδικη στην εκκρεμή δίκη και μία η ασκουμένη με την προσεπίκληση, επιπλέον δε η δεύτερη να εξαρτάται από την πρώτη, με την έννοια

ότι μόνον εάν ο προσεπικαλών ηττηθεί ως προς αυτήν (πρώτη), αποκτά δικαίωμα αποζημίωσης με βάση τη δεύτερη κατά του προσεπικαλούμενου. Επομένως, βάση της κατά το άρθρο 88 του ΚΠολΔ ασκούμενης από τον εναγόμενο προσεπίκλησης και της ενωμένης σ' αυτήν παρεμπόπτουσας αγωγής κατά του προσεπικαλούμενου τρίτου, περί καταβολής στον προσεπικαλούντα κάθε ποσού, το οποίο, σε περίπτωση ευδοκίμησης κατ' αυτού της κύριας αγωγής, ήθελε υποχρεωθεί να καταβάλει στον κυρίως ενάγοντα, δεν μπορεί να είναι παρά μόνο η τυχόν συνδέουσα τον προσεπικαλούντα και τον προσεπικαλούμενο ειδική έννομη σχέση, από την οποία απορρέει υποχρέωση του δευτέρου να καταβάλει στον πρώτο την αποζημίωση που αξιώνει απ' αυτόν (προσεπικαλούντα) ο κυρίως ενάγων (ΑΠ 1105/2017, ΝΟΜΟΣ). Συνεπώς, απαραίτητο στοιχείο της ενωμένης στην προσεπίκληση αγωγής είναι η αναφορά στο δικόγραφο αυτής της ύπαρξης έννομης σχέσης, η οποία θεμελιώνει το δικαίωμα αποζημίωσης του προσεπικαλούμενου και δικαιολογεί τη μετακύλιση των συνεπειών της ήττας στον προσεπικαλούμενο (ΑΠ 1202/1994, ΕλλΔνη 1996.142). Επομένως, δεν συντρέχει η προϋπόθεση αυτή, όταν γεννάται δικαίωμα του προσεπικαλούμενου προς αποζημίωση από γεγονότα άσχετα προς την κυρία δίκη, δηλαδή άσχετα με την περίπτωση της ήττας του στη δίκη αυτή, από τα οποία είναι δυνατόν να θεμελιωθεί απευθείας και αρχικά εναγωγή του προσεπικαλούμενου (ΕφΘεσ 203/2011, ΕφΑΔ 2012. 162). Ειδικότερα στην προσεπίκληση του δικονομικού εγγυητή απαιτείται συνάφεια της μεταξύ των διαδίκων της αγωγής ουσιαστικής έννομης σχέσης και αυτής των διαδίκων της προσεπίκλησης. Τούτο δεν αναφέρεται ρητά στο άρθρο 88 του ΚΠολΔ, αλλά προκύπτει εμμέσως τόσο από τον αιτιώδη σύνδεσμο μεταξύ της ήττας του προσεπικαλούμενου στη δίκη επί της αγωγής και της βάσει της έννομης σχέσης υποχρέωσης αποζημίωσης του προσεπικαλούμενου όσο και από το περιεχόμενο της ήττας. Δεν αρκεί δηλαδή η αυτοτελής και αφηρημένη θεώρησή της ως γεγονότος απώλειας της δίκης ενός διαδίκου, ο οποίος μπορεί να αναχθεί κατά ενός τρίτου, προκειμένου να ανατρέψει τις προκύπτουσες απ' αυτήν οικονομικές συνέπειες. Αλλά απαιτείται η συγκεκριμένη θεώρηση της ήττας ως κατάληξη της δίκης, έτσι όπως αυτή διεξήχθη επί ορισμένης έννομης σχέσης. Η αξίωση αποζημίωσης του προσεπικαλούμενου βασίζεται αναγκαία στο συγκεκριμένο περιεχόμενο της ήττας, ενώ σ' άλλες υποθέσεις τούτο αγνοείται. Πρακτικά η συνάφεια διαπιστώνε-

ται αν ο προσεπικαλούμενος θα μπορούσε να εναχθεί από τον αντιδικο του προσεπικαλούντος, βάσει των ρυθμίσεων του ουσιαστικού δικαίου, έτσι όπως ενήχθη ο τελευταίος. Αν ο προσεπικληθείς είναι άσχετος προς την ουσιαστική έννομη σχέση του αντιδίκου του προσεπικαλούντος, τότε η συνάφεια αποκλείεται (Βλ. σχετ. σε Στέφανου Πανταζόπουλου, Η Προσεπίκληση κατά τον ΚΠολΔ, 1995, σ. 122 και 127). Ενόψει τούτων δε συντρέχει υπόθεση προσεπίκλησης δικονομικού εγγυητή (ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή μη προϋφιστάμενης έννομης σχέσης του με τον «προσεπικαλούντα») επί αγωγής αποζημίωσης του αγοραστή κατά του πωλητή λόγω πραγματικών ελαττωμάτων του πράγματος όταν «προσεπικαλείται» ο τρίτος προμηθευτής του εναγόμενου μεταπωλητή. Η αξίωση αποζημίωσης του εναγομένου μεταπωλητή κατά του πωλητή του δεν εξαρτάται από την ήττα του απέναντι στον τελικό αγοραστή, και μπορεί να ασκηθεί αυτοτελώς με την επίκληση των προϋποθέσεων του νόμου, δίχως τη μεσολάβηση δίκης βεβαιωτικής του ελαττώματος μεταξύ άλλων προσώπων. Ή, διαφορετικά, η απόρριψη της αρχικής αγωγής δεν οδηγεί στην απόρριψη της αγωγής μεταξύ πωλητή και του αρχικού πωλητή. Διότι πρόκειται για μεμονωμένες συμβάσεις πωλήσεων, οι έννομες συνέπειες των οποίων καθορίζονται από το πραγματικό τους, ανάλογα και με την επίκληση των εκάστοτε απαιτούμενων προϋποθέσεων (Βλ. σχετ. σε Στέφανου Πανταζόπουλου, Η Προσεπίκληση κατά τον ΚΠολΔ, 1995, σ. 122, υποσημ. 395). Επομένως, εφόσον η προσεπίκληση και η με αυτή σωρευομένη παρεμπόπτουσα αγωγή αποζημίωσης βασίζεται σε προϋφιστάμενη έννομη σχέση (από σύμβαση ή και από αδικοπράξη) μεταξύ του προσεπικαλούμενου και του προσεπικαλούμενου, από την οποία απορρέει υποχρέωση του δευτέρου να αποζημιώσει τον πρώτο σε περίπτωση ήττας του κατά την κύρια δίκη, σε περίπτωση μεταπώλησης πράγματος ελαττωματικού δεν είναι νόμιμη η προσεπίκληση του αρχικού πωλητή από τον μεταπωλητή σε δίκη που αφορά αγωγή του αγοραστή κατά του μεταπωλητή (ΕφΑθ 1098/1970, Αρμ 24. 918, ΕφΑθ 1097/1969, Αρμ 23. 929).

Η κυρίως εναγόμενη εταιρεία, με την από 7.5.2018 (αριθμός κατάθεσης .../2018) προσεπίκληση-παρεμπόπτουσα αγωγή εκθέτει ότι η εταιρεία με την επωνυμία «...», από την οποία αγόρασε την επίδικη ποσότητα καυσίμων που στη συνέχεια μεταπώλησε στην κυρίως ενάγουσα, ενεργώντας ως βοηθός εκπλήρωσης, ευθύνεται έναντι της κυρίως εναγόμενης και ζήτησε αφε-

Νομολογία

ελληνικά δικαστήρια

νός μεν να παρέμβει αυτή προσθέτως υπέρ της στην ανοιγείσα και εκκρεμή επί της αγωγής δίκη, το δικόγραφο της οποίας (αγωγής) συμπεριέλαβε αυτούσιο στο δικόγραφο της προσεπίκλησης-παρεμπιπτούσας αγωγής της, αφετέρου δε, σε περίπτωση που γίνει δεκτή η σε βάρος της ασκηθείσα αγωγή, να αναγνωρισθεί κατόπιν τροπής του αιτήματος (223 ΚΠολΔ), η υποχρέωση να της καταβάλει οποιοδήποτε χρηματικό ποσό, κατά κεφάλαιο, τόκους, και δικαστική δαπάνη, τυχόν υποχρεωθεί η ίδια να καταβάλει στην ενάγουσα, ως προμηθεύτρια των καυσίμων, πλέον τόκων. Τέλος, με το .../2018 δικόγραφο περιορίσθηκε στην άρνηση της ευθύνης της έναντι της προσεπικαλούσας-παρεμπιπτόντως ενάγουσας ζητώντας την απόρριψη της παρεμπιπτούσας αγωγής, χωρίς ωστόσο να παρέμβει προσθέτως υπέρ της τελευταίας στην επί της αγωγής εκκρεμή δίκη.

Με το περιεχόμενο και τα αιτήματα αυτά η υπό κρίση προσεπίκληση μετά της ενωμένης σ' αυτήν παρεμπιπτούσας αγωγής αρμοδίως εισάγεται προς εκδίκαση ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου (άρθρα 31 § 1, 89 και 283 ΚΠολΔ) κατά την προκειμένη τακτική διαδικασία. Δεδομένου δε ότι αφορά σε ιδιωτική διαφορά από διεθνή έννομη σχέση, ήτοι σχέση με στοιχεία αλλοδαπότητας, είναι ερευνητέα, η πρόβλεψη στους ΓΟΣ που περιλαμβάνονται στα εκδοθέντα από την παρεμπιπτόντως εναγομένη τιμολόγια της ρήτρας παρέκτασης των δικαστηρίων της Αγγλίας, σύμφωνα με τα άρθρα 2, 3 § 1 και 6 § 2 του Κανονισμού ΕΕ 593/2008. Ειδικότερα, με τις προτάσεις της η παρεμπιπτόντως εναγομένη προέβαλε προεχόντως ένσταση ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας του παρόντος δικαστηρίου προς εκδίκαση της παρούσας υπόθεσης, επικαλούμενη ότι αποκλειστική δικαιοδοσία έχουν τα δικαστήρια της Αγγλίας, δυνάμει ειδικής συμφωνίας παρέκτασης ισχυριζόμενη ότι με έγγραφο όρο που γνωρίζει η αντισυμβαλλόμενη της λόγω της μακράς συνεργασίας τους κατά το παρελθόν, δοθέντος ότι συμπεριλαμβάνεται στα τιμολόγια που εκδίδει, για την ένδικη σύμβαση πώλησης, ρητά συμφωνήθηκε ότι κάθε διαφορά που θα προκύψει θα επιλύεται αποκλειστικά ενώπιον των Δικαστηρίων της Αγγλίας και σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας αυτής. Η ένσταση αυτή είναι ορισμένη και νόμιμη, στηριζόμενη στις διατάξεις που προαναφέρθηκαν και πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω κατ' ουσία.

Όπως προκύπτει από το βεβαιωτικό της παραγγελίας έγγραφο το οποίο απέστειλε η παρεμπιπτόντως εναγομένη στην αντισυμβαλλόμενη της (παρε-

μπιπτόντως ενάγουσα) στην εμπρόσθια όψη αυτού αναφέρεται επί λέξει «ΟΙ ΔΙΚΟΙ ΜΑΣ ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΩΛΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ (ΕΚΔΟΣΗ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1997)» σε συνδυασμό με τον όρο 18 των ΓΟΣ που έχει αναρτήσει η εταιρεία στην επίσημη ιστοσελίδα της όπου αναγράφεται ότι «...η σύμβαση διέπεται από το Αγγλικό Δίκαιο και τα συμβαλλόμενα μέρη αποδέχονται την αποκλειστική αρμοδιότητα για την επίλυση οποιοσδήποτε διαφοράς ή απαίτησης ή αξίωσης σχετική με την εν λόγω σύμβαση των δικαστηρίων της Αγγλίας...».

Στην προκειμένη περίπτωση ερευνητέο τυγχάνει το εάν η συμφωνία παρέκτασης έχει περιβληθεί έναν από τους υπαλλακτικά προβλεπόμενους τέσσερις τύπους του άρθ. 25 §§ 1 και 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 προκειμένου να θεωρηθεί τυπικά έγκυρη. Σημειωτέον ότι δεν τυγχάνουν εφαρμογής για την κατάφαση της τυπικής εγκυρότητας αφενός οι ρυθμίσεις του εθνικού δικαίου που συνδέονται με ποινή ακυρότητας της ρήτρας, αφετέρου δε η Σύμβαση της Χάγης, διότι η ως άνω ρήτρα είναι ασύμμετρη, θεμελιώνει δηλαδή αποκλειστική δικαιοδοσία των αγγλικών δικαστηρίων σε βάρος του αγοραστή και προς όφελος του πωλητή.

Σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που θέτει ο ως άνω Κανονισμός δεν υφίσταται έγγραφη σύμβαση υπογεγραμμένη από τα μέρη, που να περιέχει στο κείμενό της ρητή παραπομπή στους γενικούς όρους που περιλαμβάνουν τη ρήτρα παρέκτασης. Επίσης, η κυρίως εναγομένη ως αντισυμβαλλόμενη (αγοράστρια εταιρεία) ακόμη και αν δήλωσε προφορικώς ότι δέχεται να συνάψει τη σχετική σύμβαση υπό τους γενικούς όρους του πωλητή (παρεμπιπτόντως εναγομένης), αυτό δεν συνεπάγεται αποδοχή της ρήτρας διεθνούς δικαιοδοσίας που ενδεχομένως περιλαμβάνεται στους όρους αυτούς, διότι η προφορική συμφωνία των μερών δεν περιελάμβανε και αναφορά στους ΓΟΣ, με συνέπεια η παρέκταση να μην έχει αποτελέσει αντικείμενο συμφωνίας των μερών. Αντίθετα, απαιτείτο να αποδεχτεί γραπτώς και την παρέκταση. Συνεπώς, η ρήτρα παρέκτασης που συμπεριλήφθη στους ΓΟΣ, θα είχε συμφωνηθεί γραπτώς μόνον εφόσον η αγοράστρια είχε εκφράσει γραπτώς τη συμφωνία της με τους όρους που περιέχουν τη ρήτρα, σε ξεχωριστό έγγραφο. Το τιμολόγιο που φέρει τις λέξεις «επιβεβαίωση παραγγελίας» ή τα απλά τιμολόγια, που εξέδωσε η πωλήτρια και περιέχουν στους έντυπους ΓΟΣ ρήτρα παρέκτασης και απεστάλησαν από τη μία πλευρά στην άλλη, δε θεωρείται ότι συνιστούν γραπτή επιβεβαίωση, εφόσον δεν αποδεικνύεται

ότι συμφωνήθηκε κάτι τέτοιο κατά τη σύναψη της σύμβασης. Επίσης, δεν αποδείχθηκε η ύπαρξη πρακτικής καθιερωμένης στις σχέσεις των μερών. Συνεπώς, η αποστολή του επιβεβαιωτικού εγγράφου της παραγγελίας καθώς και η έκδοση των τιμολογίων στα οποία περιέχεται κατά παραπομπή στους ΓΟΣ πάγια ρήτρα παρέκτασης, εφόσον η έκδοσή τους δεν εντάσσεται στο πλαίσιο διαρκών εμπορικών σχέσεων μεταξύ των αντισυμβαλλομένων, οι οποίες διέπονται στο σύνολό τους από τους ΓΟΣ που περιλαμβάνουν τη ρήτρα αυτή, δεν καθιστούν έγκυρη τη σχετική ρήτρα. Τέλος, παρά το γεγονός ότι η επίδικη συναλλαγή έχει διεθνή χαρακτήρα, δεν αποδείχθηκε ότι καταρτίσθηκε έγκυρη συμφωνία υπό τύπο που είναι γνωστός στο διεθνές εμπόριο (συναλλακτική συνήθεια του διεθνούς εμπορίου). Συνεπώς, η ρήτρα παρέκτασης ως σύμβαση δεν καταρτίσθηκε έγκυρα και δεν έχει ισχύ στην προκειμένη περίπτωση.

Κατ' ακολουθίαν, το παρόν Δικαστήριο διαθέτει διεθνή δικαιοδοσία ως προς την κρινόμενη προσεπίκληση-παρεμπίπτουσα αγωγή, η οποία ωστόσο κρίνεται απορριπτέα ως μη νόμιμη. Και τούτο διότι, σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη της παρούσας απόφασης, η παρεμπίπτουσα αγωγή του άρθρου 283 του ΚΠολΔ ασκείται με ιδιαίτερο δικόγραφο μεταξύ των ιδίων διαδίκων στο ίδιο δικαστήριο, και περιέχει μεταγενέστερη αίτηση του ενός ή του άλλου, διαφορετική ή ευρύτερη από την αίτηση της κύριας αγωγής. Σημειωτέον ότι εν προκειμένω, η εναγομένη, σε περίπτωση ήττας της στην παρούσα δίκη, εφόσον ήθελε κριθεί ότι τα πωληθέντα απ' αυτήν στην ενάγουσα καύσιμα δε διέθεταν τις συνομολογημένες ιδιότητες, δεν δύναται να διεκδικήσει αποζημίωση για τη ζημία της από την απώλεια του ποσού του τιμήματος της πώλησης, και των εξόδων εκφόρτωσης από το πλοίο ποσότητας καυσίμων, ή για άλλη αιτία, με παρεμπίπτουσα αγωγή σε βάρος της παρεμπιπτόντως εναγομένης, η οποία πώλησε στην ίδια τα εν λόγω καύσιμα, σωρευόμενη στο κρινόμενο δικόγραφο, διότι η παρεμπιπτόντως εναγομένη δε φέρει την ιδιότητα της δικονομικής εγγυήτριας της κυρίως εναγομένης, αφού η αξίωση αποζημίωσης της τελευταίας, ως μεταπωλήτριας των καυσίμων κατά της παρεμπιπτόντως εναγομένης, δικής της πωλήτριας, δεν εξαρτάται από την ήττα της (της κυρίως εναγομένης) στην παρούσα δίκη, αλλά μπορεί να ασκηθεί αυτοτελώς με ξεχωριστή αγωγή με την επίκληση των προϋποθέσεων του νόμου, δίχως τη μεσολάβηση δίκης, βεβαιωτικής της έλλειψης των συμφωνημένων

ιδιοτήτων των πωληθέντων μεταξύ άλλων προσώπων. Συγκεκριμένα, μεταξύ της κυρίως εναγομένης και της παρεμπιπτόντως εναγομένης δεν προϋφίσταται κάποια ειδική έννομη σχέση, η οποία, σε περίπτωση ήττας της εναγομένης στην κύρια δίκη μεταξύ αυτής και της ενάγουσας, να της παρέχει το δικαίωμα αποζημίωσης κατά της παρεμπιπτόντως εναγομένης ακριβώς λόγω της ήττας της, και με βάση το περιεχόμενο αυτής, στην έκταση της ήττας της, αλλά αντίθετα το δικαίωμα της κυρίως εναγομένης προς αποζημίωση από την παρεμπιπτόντως εναγομένη γεννάται από γεγονότα άσχετα προς την κύρια δίκη, δηλαδή άσχετα με την περίπτωση της ήττας της στη δίκη επί της κρινόμενης αγωγής, από τα οποία, όμως, είναι δυνατόν να θεμελιωθεί απευθείας και αρχικά εναγωγή της παρεμπιπτόντως εναγομένης με άλλη, ξεχωριστή αγωγή. Και τούτο διότι πρόκειται περί μεμονωμένων συμβάσεων πώλησης, οι έννομες συνέπειες εκάστης των οποίων καθορίζονται από το πραγματικό της, ανάλογα με την επίκληση των εκάστοτε οριζόμενων στον νόμο προϋποθέσεων, χωρίς την αντικειμενική συνάφεια μεταξύ τους, που θα πρέπει να συντρέχει για την εφαρμογή του άρθρου 88 του ΚΠολΔ, κατά τα προεκτεθέντα στη μείζονα σκέψη της παρούσας απόφασης, και, επομένως, η κυρίως εναγομένης μπορεί να στραφεί κατά της παρεμπιπτόντως εναγομένης, διεκδικώντας αποζημίωση για την αποκατάσταση της ζημίας, που τυχόν υπέστη, σε περίπτωση έλλειψης των συμφωνημένων ιδιοτήτων των αγορασθέντων απ' αυτήν καυσίμων, πλην όμως με δικονομικά επιτρεπτό τρόπο, ήτοι μόνο με αυτοτελή αγωγή, και όχι απαραδέκτως με παρεμπίπτουσα αγωγή ως δικονομική της εγγυήτρια, στο πλαίσιο της δίκης μεταξύ της ενάγουσας και της εναγομένης, ενώ, επιπροσθέτως, η παρεμπιπτόντως εναγομένη δεν μπορεί να εναχθεί απευθείας από την ενάγουσα βάσει των διατάξεων του ουσιαστικού δικαίου, ελλείψει οιοδήποτε συμβατικού δεσμού μεταξύ τους, καθώς η δυνατότητα απευθείας εναγωγής του προσεπικαλουμένου και παρεμπιπτόντως εναγομένου από τον αντίδικο του προσεπικαλούντος - παρεμπιπτόντως ενάγοντος πρακτικά καταδεικνύει τη συνάφεια που απαιτείται μεταξύ της ουσιαστικής έννομης σχέσης των διαδίκων της κύριας δίκης και αυτών της δίκης επί της προσεπίκλησης - παρεμπίπτουσας αγωγής, ώστε να πρόκειται περί περίπτωσης παραδεκτής προσεπίκλησης από τον ενάγοντα ή τον εναγομένο της κύριας δίκης του δικονομικού του εγγυητή.

Νομολογία

ελληνικά δικαστήρια

Η εναγομένη με τις προτάσεις αρνείται αιτιολογημένα το περιεχόμενο της αγωγής ισχυριζόμενη ότι οι εργαστηριακές εξετάσεις που πραγματοποίησε η ενάγουσα δεν διαθέτουν αποδεικτική ισχύ λόγω της αποδεικτικής σύμβασης που είχαν καταρτίσει, με την οποία προσέδωσαν αποδεικτική δύναμη μόνο στο εργαστηριακό αποτέλεσμα που θα προκύψει από την εργαστηριακή ανάλυση του δείγματος καυσίμου που έχει στην κατοχή του ο φυσικός προμηθευτής. Περαιτέρω, ισχυρίζεται ότι η ενάγουσα δεν έλαβε όλα τα κατά τις περιστάσεις πρόσφορα μέτρα για να περιορίσει τη ζημία που υπέστη από τα μη ανταποκρινόμενα στη σύμβαση παραδοθέντα καύσιμα και διη παρέλειψε να προβεί στη διαδικασία καθαρισμού τους και στη χρήση τους. Επικουρικά, επικαλείται ότι παρέλειψε να προβεί σε έρευνα αγοράς προκειμένου να πωλήσει με το υψηλότερο δυνατό τίμημα τα παραδοθέντα καύσιμα, αλλά επέλεξε να τα διαθέσει ως κατάλοιπα πετρελαίου συμβάλλοντας κατά τον τρόπο αυτό στην έκταση της ζημίας της. Ο ισχυρισμός αυτός της εναγομένης περί συντρέχοντος πταίσματος της ενάγουσας (άρθρο 77 CISG) ως προς την έκταση της ζημίας που υπέστη η ενάγουσα κρίνεται μη νόμιμος, διότι όπως η ίδια συνολογεί με τις προτάσεις της (η εναγομένη), σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης πώλησης, είχε παρακρατήσει την κυριότητα των καυσίμων που παρέδωσε λόγω μη καταβολής του τιμήματος και κατά συνέπεια η πώλησή τους ως καταλοίπων πετρελαίου, παρά την αντίθετη εκπεφρασμένη βούλησή της (εναγομένης), συνιστά αθέμιτη διοίκηση αλλοτρίων. Επομένως, η ζημία που προκλήθηκε από την πώληση των παραδοθέντων καυσίμων αποτελεί ζημία της εναγομένης και όχι της ενάγουσας, την οποία όφειλε να προβάλει προς συμψηφισμό, δεδομένου ότι η ενάγουσα εφόσον ενήργησε ως διοικητής ξένης υπόθεσης, εξυπηρετώντας τα δικά της συμφέροντα και ενάντια στο συμφέρον της εναγομένης που διέθετε την κυριότητα στα καύσιμα, ευθύνεται έναντι της εναγομένης με βάση τις διατάξεις περί αδικοπραξίας. Ωστόσο, η εναγομένη αρκείται στην προβολή της ένστασης συντρέχοντος πταίσματος χωρίς να παραθέτει τα πραγματικά περιστατικά που στοιχειοθετούν την ως άνω ευθύνη της ενάγουσας, χωρίς να προβάλει προς συμψηφισμό τη σχετική αξίωση.

Από τα έγγραφα που επικαλούνται και προσκομίζουν οι διάδικοι, την υπ' αριθ. .../11.9.2018 ένορκη βεβαίωση του [...] που λήφθηκε με επιμέλεια της ενάγουσας ενώπιον της συμβολαιογράφου [...] κατόπιν

νόμιμης κλήτευσης της αντιδίκου [βλ. την υπ' αριθ. .../6.9.2018 έκθεση επίδοσης του δικαστικού επιμελητή στο Πρωτοδικείο Πειραιά (...) και την υπ' αριθ. .../2018 έκθεση επίδοσης του ιδίου δικαστικού επιμελητή προς τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Πειραιά], δεδομένου ότι η Σύμβαση της Χάγης δεν έχει καταργήσει τη ρύθμιση των ΚΠολΔ 134 και 136, και επομένως η επίδοση στον Εισαγγελέα εξακολουθεί να παραμένει έγκυρος τρόπος επίδοσης στην αλλοδαπή ακόμη και σε περιπτώσεις όπου εφαρμοστέα είναι η ΣυμβΧαγ, όπως εν προκειμένω (ΑΠ 1689/2009), παρά το γεγονός ότι δεν προσκομίζεται το αποδεικτικό της πραγματικής επίδοσης της σχετικής κλήσης, δεδομένου ότι οι περιορισμοί που τίθενται από τη Σύμβαση της Χάγης διά των άρθρων 15 και 16 στην εφαρμογή των ΚΠολΔ 134-136 αφορούν μόνο τις περιπτώσεις επιδόσεως εισαγωγικών δικογράφων της δίκης (π.χ., αγωγής, ενδίκων μέσων, ανακοπών) και ισοδυνάμων εγγράφων (π.χ., της επιταγής προς εκτέλεση διά της οποίας εκκινεί η εκτελεστική διαδικασία), αλλά δεν ισχύουν για τις περιπτώσεις επιδόσεων εντός εκκρεμούσας διαδικασίας (π.χ., κλήτευση για λήψη ενόρκου βεβαιώσεως), για τις οποίες αρκεί η πλασματική επίδοση κατά τις ΚΠολΔ (ΟΛΑΠ 22/2009, ΕΠολΔ 2009. 776), χωρίς να ληφθούν υπ' όψιν οι υπ' αριθ. [...] ένορκες βεβαιώσεις των [...] και [...] αντίστοιχα που λήφθηκαν με επιμέλεια της κυρίως εναγομένης ενώπιον της συμβολαιογράφου Πειραιά [...] διότι η σχετική κλήση επιδόθηκε [βλ. τις υπ' αριθ. (...) εκθέσεις επίδοσης του δικαστικού επιμελητή στο Πρωτοδικείο Πειραιά (...)] στους πληρεξουσίους δικηγόρους των αντιδίκων υπό την ιδιότητα των νόμιμων αντικλήτων των εταιρειών, χωρίς να αποδειχθεί νόμιμος διορισμός των ως άνω προσώπων ως αντικλήτων, σύμφωνα με το άρθρο 142 § 1 και 4 ΚΠολΔ (με την προσκομιδή αντιγράφου της κατ' άρθρο 142 § 1 ΚΠολΔ έκθεσης διορισμού τους στη γραμματεία του Πρωτοδικείου Πειραιώς, ως αφορώσασες εταιρείες εδρεύουσες στο εξωτερικό, είτε με την επίκληση ρήτρας σε σύμβαση, που να καλύπτει μόνο τις σχετικές με τη σύμβαση αυτή πράξεις), η αναφερόμενη δε στην εν λόγω έκθεση επίδοσης ιδιότητα των τελευταίων ως αντικλήτων δεν αποτελεί, σύμφωνα και με τα εκτεθέντα στην προηγηθείσα μείζονα σκέψη της παρούσας, ενόψει των ρυθμίσεων των άρθρων 438 και 440 ΚΠολΔ, πλήρη απόδειξη προς τούτο, της πλημμέλειας ταύτης εξεταζόμενης αυτεπαγγέλτως υπό του Δικαστηρίου, αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά:

Η ενάγουσα αλλοδαπή εταιρεία με έδρα τη Μονρόβια Λιβερίας είναι πλοιοκτήτρια του υπό σημαία [...] δεξαμενόπλοιου «...». Περί τα μέσα Σεπτεμβρίου του 2017 το ως άνω πλοίο ναυλώθηκε για να φορτώσει από τον λιμένα Νοβοροσίσκ της Ρωσίας με προορισμό και λιμένα εκφόρτωσης το Παραντίπ της Ινδίας και για τον λόγο αυτό η πλοιοκτήτρια εταιρεία αποφάσισε να προβεί στον λιμένα φόρτωσης (Νοβοροσίσκ) στην προμήθεια πετρελαίου. Στις 13 Σεπτεμβρίου 2017, η διαχειρίστρια εταιρεία του ως άνω πλοίου, με την επωνυμία «...», ενεργώντας για λογαριασμό της πλοιοκτήτριας, ζήτησε από την εναγομένη αλλοδαπή εταιρεία με έδρα το Χόνγκ Κόνγκ, η οποία διατηρεί υποκατάστημα στον Πειραιά, να της υποβάλει οικονομική προσφορά για την προμήθεια 1600-1800 μετρικών τόνων πετρελαίου τύπου IFO 380 CST ISO 2010 στον λιμένα Νοβοροσίσκ της Ρωσίας όπου θα κατέπλεε το πλοίο στις 21-22 Σεπτεμβρίου. Εν συνεχεία, κατόπιν διαπραγματεύσεων της εναγομένης με την αλλοδαπή εταιρεία με την επωνυμία «...», η τελευταία ανέλαβε, για λογαριασμό της εναγομένης, να παραδώσει μέσω αγωγού στο εν λόγω πλοίο τη συμφωνηθείσα ποσότητα, όπως εξ άλλου υποδεικνύεται και από το έγγραφο επιβεβαίωσης (bunker confirmation) αγοράς της επίδικης ποσότητας πετρελαίου. Την ίδια ημέρα, η εναγομένη απέστειλε στην ενάγουσα την υπ' αριθ. πρωτ. .../13.9.2017 οικονομική προσφορά της, η οποία έγινε αποδεκτή από την ενάγουσα, όπως προκύπτει και από το έγγραφο επιβεβαίωσης της παραγγελίας, έναντι τιμής ανά μετρικό τόνο ανερχόμενης στο ποσό των 314,50 ευρώ. Στις 19.9.2017 το ανωτέρω πλοίο κατέπλευσε στον λιμένα του Νοβοροσίσκ της Ρωσίας και περί ώρα 14:18 άρχισε η πετρέλευση του απευθείας από τις εγκαταστάσεις που διατηρούσε ο φυσικός προμηθευτής [...] των καυσίμων και βοηθός εκπλήρωσης της εταιρείας «...». Ωστόσο, περί ώρα 16:24 και ενώ είχαν παραδοθεί 372,370 μετρικοί τόνοι καυσίμου, διακόπηκε ο εφοδιασμός του πλοίου κατόπιν εντολής του Α' Μηχανικού του πλοίου, ο οποίος εξέφρασε επιφυλάξεις ως προς την ποιότητα του παροχευθέντος καυσίμου. Από την επισκόπηση του δελτίου παραλαβής των καυσίμων το οποίο φέρει την υπογραφή του Α' Μηχανικού του πλοίου και τη σφραγίδα του πλοίου προκύπτει ότι ο επιθεωρητής κοινής αποδοχής παρέλαβε τα εξής δείγματα: (α) Το δείγμα με αριθμό V... για λογαριασμό του πλοίου, (β) τα δείγματα με αριθμούς V... και V... για λογαριασμό του φυσικού προμηθευτή (...), εκ των οποίων το δεύτερο παραδόθηκε

άμεσα στο εργαστήριο [...] στο Νοβοροσίσκ για ανάλυση, (γ) το δείγμα με αριθμό [...] για τον νηογνώμονα [...] και (δ) το δείγμα με αριθμό V... για την [...]. Μετά την ανωτέρω πετρέλευση η εναγομένη εξέδωσε το υπ' αριθ. .../28.9.2017 τιμολόγιο για το ποσό των δολ. ΗΠΑ 117.360,37 το οποίο παρέδωσε στην [...], διαχειρίστρια εταιρεία του πλοίου. Ακολούθως, την επομένη της ένδικης πετρέλευσης (20.9.2018) ο Πλοίαρχος του πλοίου κάλεσε τους ανωτέρω φυσικούς προμηθευτές των καυσίμων να παραστούν κατά την εργαστηριακή ανάλυση ενός δείγματος στα εργαστήρια [...] στο Ντάρλινγκτον της Αγγλίας. Εν τω μεταξύ, ήδη την προηγούμενη ημέρα (19.9.2017), οι φυσικοί προμηθευτές παρέδωσαν για εργαστηριακή εξέταση στο εργαστήριο «...» στο Νοβοροσίσκ το δείγμα με αριθμό V... που είχε παραλάβει για λογαριασμό τους ο επιθεωρητής κοινής αποδοχής από τον αγωγό μέσω του οποίου πραγματοποιήθηκε η πετρέλευση και το αποτέλεσμα της εν λόγω εξέτασης ήταν ότι τα παροχευθέντα καύσιμα περιείχαν 0,30% νερό, δηλαδή ήταν εντός προδιαγραφών. Στη συνέχεια, στις 22 Σεπτεμβρίου 2017, η ενάγουσα απέστειλε ηλεκτρονικό μήνυμα στην εναγομένη με το οποίο την κάλεσε να παραστεί στην εργαστηριακή ανάλυση του δείγματος με αριθμό V..., ήτοι του δείγματος που είχε παραληφθεί από τους εκπροσώπους του πλοίου είτε στο προαναφερθέν εργαστήριο είτε στο εργαστήριο «...» στο Λονδίνο. Ωστόσο, η εναγομένη εκτίμησε ως άσκοπη την ανωτέρω ενέργεια της αντιδίκου, επικαλούμενη με τον όρο 4L ελλείψει αντίθετης συμφωνίας των μερών, σύμφωνα με τον οποίο μόνο η ανάλυση του δείγματος που παραδόθηκε στον φυσικό προμηθευτή από τον επιθεωρητή κοινής αποδοχής με τον πλοιοκτήτη θα ήταν δεσμευτική για τα μέρη. Στις 26 Σεπτεμβρίου 2017 η ενάγουσα απέστειλε νέο ηλεκτρονικό μήνυμα με το οποίο ενημέρωσε την εναγομένη ότι η ανάλυση του ανωτέρω δείγματος θα ελάμβανε χώρα στις 2 Οκτωβρίου 2017 και ώρα 11:00 στο εργαστήριο της [...] στο Λονδίνο.

Ενόψει των ανωτέρω και εκτιμώντας ότι η ανωτέρω επιλογή της αντιδίκου να προχωρήσει στην εργαστηριακή ανάλυση του ανωτέρω δείγματος δεν θα ήταν δεσμευτική για τα μέρη, η εναγομένη στις 27 Σεπτεμβρίου 2017 απέστειλε ηλεκτρονικό μήνυμα στην αντιδίκου με το οποίο την ενημέρωσε ότι ο φυσικός προμηθευτής δεν θα συμμετείχε στην ανωτέρω ανάλυση. Ακολούθως, στις 5 Οκτωβρίου 2017 η ενάγουσα παρέδωσε στο εργαστήριο [...] στο Λονδίνο το ανωτέρω δείγμα παρουσία τεχνικού συμβούλου της εταιρείας

Νομολογία ελληνικά δικαστήρια

[...], την οποία προσέλαβε από κοινού με τον αλληλασφαλιστικό οργανισμό του πλοίου [...]. Σύμφωνα με το αποτέλεσμα της εργαστηριακής ανάλυσης το καύσιμο που παραδόθηκε στο πλοίο περιείχε 6,1% νερό. Ενόψει των ανωτέρω, στις 11 Οκτωβρίου 2017 η εναγομένη ενημέρωσε την ενάγουσα ότι ο φυσικός προμηθευτής πρότεινε να δοθεί προς εργαστηριακή ανάλυση το δείγμα με αριθμό V... Στη συνέχεια, στις 13 Οκτωβρίου 2017 η αντιδίκος (ενάγουσα) πρότεινε να πραγματοποιηθεί κοινή εργαστηριακή εξέταση στο εργαστήριο [...] του Λονδίνου όχι του ανωτέρω δείγματος αλλά του δείγματος που προοριζόταν για εργαστηριακό έλεγχο από τον νηογνώμονα [...], ήτοι του δείγματος με αριθμό V... και να επιβαρυνθεί κάθε μέρος με το ήμισυ των εξόδων της ανάλυσης. Μετά από διαφωνίες συμφωνήθηκε, εν τέλει, να πραγματοποιηθεί εργαστηριακή εξέταση τόσο του δείγματος που προοριζόταν για εργαστηριακό έλεγχο από τον νηογνώμονα [...] όσο και του δείγματος του φυσικού προμηθευτή στο εργαστήριο [...] στην πόλη Cheshire MG Αγγλίας. Εν τω μεταξύ το πλοίο «...» είχε ολοκληρώσει την εκφόρτωση του φορτίου που μετέφερε στο λιμάνι Παραντίπ της Ινδίας από το οποίο απέπλευσε στις 17 Οκτωβρίου 2017 και κατευθύνθηκε στο λιμάνι της Φουτζέιρα, όπου επρόκειτο να προμηθευθεί μεγάλη ποσότητα καυσίμων καθότι το πλοίο λόγω της διακοπείσας πετρέλευσης στο Νοβοροσίσκ διέθετε ελλιπή ποσότητα καυσίμων για να πραγματοποιήσει το επόμενο ταξίδι από το Ιράν προς Σαρδηνία για το οποίο είχε ναυλωθεί. Στις 29 Νοεμβρίου 2017 εκδόθηκαν από το εργαστήριο [...] τα αποτελέσματα της εργαστηριακής ανάλυσης του δείγματος που προσκόμισε για ανάλυση η αντιδίκος, ήτοι του δείγματος με αριθμό V... που προοριζόταν για εργαστηριακό έλεγχο από τον νηογνώμονα [...]. Σύμφωνα με τα εν λόγω αποτελέσματα, τα καύσιμα στο εν λόγω δείγμα περιείχαν 7% νερό. Παράλληλα, την ίδια ημερομηνία εκδόθηκαν και τα αποτελέσματα της εργαστηριακής ανάλυσης του δείγματος που προσκόμισε για ανάλυση ο φυσικός προμηθευτής με αριθμό V..., σύμφωνα με τα οποία τα καύσιμα περιείχαν 5,4% νερό. Ενόψει των ανωτέρω, η [...], από την οποία η κυρίως εναγομένη είχε αγοράσει τα καύσιμα απευθύνθηκε στο διεθνώς γνωστό εργαστήριο χημικών αναλύσεων [...] το οποίο αφού έλαβε υπ' όψιν τα αποτελέσματα των ανωτέρω εργαστηριακών αναλύσεων κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η παραπάνω ποσότητα του νερού θα μπορούσε να αφαιρεθεί εύκολα από τους μηχανικούς του πλοίου

κατά τη διαδικασία που ακολουθούν πάντοτε οι μηχανικοί του πριν την έκχυση του πετρελαίου στις μηχανές, ήτοι της προθέρμανσης του πετρελαίου στους 60 βαθμούς κελσίου ή παραπάνω και τη χρησιμοποίηση κάποιου καθαρτικού η οποία θα είχε ως συνέπεια το παροχτετευθέν πετρέλαιο να περιείχε λιγότερο από 0,5% νερό. Κατόπιν τούτων, αποδείχθηκε πως τα καύσιμα που αγόρασε η ενάγουσα από την εναγομένη, ο τύπος των οποίων είχε συμβατικά προσδιορισθεί, δεν ανταποκρίνονταν στα συμβατικά χαρακτηριστικά που είχαν τεθεί [35 § 1 της Σύμβασης (CISG) τύπος IFO 380 CST ISO 2010], δηλαδή την ύπαρξη ύδατος σ' αυτό σε ποσοστό μέχρι 0,5% (ISO 2010). Επομένως, η ύπαρξη νερού σε μεγαλύτερο ποσοστό, ανώτερης του 5% σε κάθε περίπτωση με βάση τις εργαστηριακές αναλύσεις που πραγματοποιήθηκαν, υποδεικνύει ότι τα καύσιμα που πώλησε η εναγομένη δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της σύμβασης πώλησης, ούτε μπορούν να εκτιμηθούν ως κατάλληλα για συγκεκριμένη χρήση, ήτοι τη λειτουργία της μηχανής ενός πλοίου, δεδομένου ότι απαιτείται προηγουμένως να αφαιρεθεί η υπερβάλλουσα ποσότητα νερού, με αποτέλεσμα να παραβιάζεται και το κριτήριο της καταλληλότητάς τους για συγκεκριμένη ειδική χρήση (άρθρο 35 § 2 περ. Β' CISG) που θέτει η Σύμβαση της Βιέννης. Εξ άλλου, η ενάγουσα ανταποκρίθηκε στις υποχρεώσεις που της ορίζει η Σύμβαση της Βιέννης [διατάξεις των άρθρων 38 και 39 της Σύμβασης (CISG)], δηλαδή εξέτασε τα καύσιμα που αγόρασε και γνωστοποίησε, όπως ήδη εκτέθηκε, το αποτέλεσμα στην εναγομένη. Σημειωτέον ότι για τη γένεση της ευθύνης της εναγομένης δεν ενδιαφέρει η ύπαρξη ή μη πταίσματος στο πρόσωπο της εναγομένης και των βοηθών εκπλήρωσής της. Η ευθύνη της διαμορφώνεται στο πλαίσιο της Σύμβασης της Βιέννης ως μορφή γνήσιας αντικειμενικής ευθύνης και συνδέεται μόνο με το αντικειμενικό γεγονός της αθέτησης της σύμβασης, δηλαδή της μη ανταπόκρισης των πωληθέντων καυσίμων στα συμβατικά χαρακτηριστικά που είχαν ορίσει.

Επίσης, σύμφωνα με όσα ήδη εκτέθηκαν, αποδείχθηκε ότι η ενάγουσα μετά τη διακοπή της πετρέλευσης υπαναχώρησε από τη σύμβαση πώλησης της ποσότητας πετρελαίου που είχε συμφωνηθεί ασκώντας το σχετικό δικαίωμα που προβλέπεται στη διάταξη του άρθρου 61 § 1 CISG. Από την αντισυμβατική συμπεριφορά της εναγομένης η ενάγουσα υπέστη ζημία συνιστάμενη στο ποσό που υποχρεώθηκε να καταβάλει για την προμήθεια της συμφωνημένης ποσότητας καυσί-

μου στον λιμένα της Φουτζείρα των ΗΑΕ όπου η τρέχουσα τιμή κατά την ημερομηνία κατάπλου του πλοίου ανερχόταν σε 440,50 δολάρια ΗΠΑ. Όπως προκύπτει εξ άλλου από τα υπ' αριθ. [...] σχετικό που προσκομίζει η ενάγουσα, στο λιμάνι του Κολόμπο της Σρι Λάνκα η τιμή του καυσίμου τύπου IFO 380 ανερχόταν σε 390 δολάρια ΗΠΑ ανά μετρικό τόνο. Στον λιμένα Φουτζείρα η ενάγουσα αγόρασε τελικά 2.490,283 τόνους καυσίμου τύπου IFO 380 CST, έναντι 332,50 δολαρίων ΗΠΑ. Επομένως, η διαφορά των 18 δολαρίων ΗΠΑ ανά τόνο που υποχρεώθηκε να καταβάλει προκάλεσε θετική ζημία στην ενάγουσα ύψους 28.800,00 δολαρίων ΗΠΑ. Ο ισχυρισμός της εναγόμενης περί εικονικότητας της σύμβασης αγοραπωλησίας τόσο των ακατάλληλων καυσίμων που είχε προμηθευτεί από την εναγόμενη όσο και των καυσίμων που φέρεται να προμηθεύτηκε στον λιμένα της Φουτζείρα από την εταιρεία [...] συνιστά καταχρηστική διακωλυτική ένσταση (ΑΠ 563/2017, ΝΟΜΟΣ), η οποία ωστόσο κρίνεται κατά ένα μέρος αναπόδεικτη. Ειδικότερα, με βάση τα διδάγματα της κοινής πείρας και της λογικής το επιδικό πλοίο μετά τον απόπλου από τον λιμένα Νοβοροσίσκ στις 21.9.2017 έπλεε συνεχόμενα μέχρι τις 27.10.2017 (βλ. σχετ. 34 με τις κινήσεις του πλοίου που προσκομίζει με επίκληση η εναγόμενη), ήτοι για έξι ημέρες με αποτέλεσμα να καταναλώσει τα διαθέσιμα καύσιμα στις δεξαμενές του. Επομένως, κατά τον κατάπλου του στον λιμένα Φουτζείρα, δηλαδή στις 27.10.2017 η ποσότητα των 1.600 μετρικών τόνων, για τους οποίους ζητεί αποζημίωση, παραδόθηκε όπως αποδεικνύεται από το υπ' αριθ. [...] τιμολόγιο, όπου αναγράφεται η φράση «delivered, Friday, 27 Oct. 2017», χωρίς να απαιτείται προηγουμένως να έχει εκφορτώσει την ακατάλληλη ποσότητα καυσίμου 370 μετρικών τόνων που βρισκόταν στις δεξαμενές του, διότι όπως αποδεικνύεται από το εγχειρίδιο ευστάθειας του πλοίου αυτό διέθετε πέντε δεξαμενές αποθήκευσης καυσίμου τύπου IFO συνολικής χωρητικότητας 3.503,30 μετρικών τόνων. Επομένως, δεδομένου ότι σύμφωνα με το ανωτέρω εγχειρίδιο τα καύσιμα βρίσκονταν σε μία εκ των δεξαμενών αποθηκείσεως καυσίμων IFO του πλοίου χωρητικότητας της δεξιάς 1.781,30 μετρικών τόνων και της αριστερής 1.557,50 μετρικών τόνων, είναι σαφές ότι ήταν δυνατόν να παραδοθεί στο πλοίο η ποσότητα 1.600 μετρικών τόνων καυσίμου. Ο ισχυρισμός της εναγόμενης ως προς την υπερβάλλουσα ποσότητα που φέρεται να έχει παραλάβει το επιδικό πλοίο δεν ασκεί έννομη επιρροή στην παρούσα δίκη, διότι η δια-

φορά τιμής αγοράς ως προς την ποσότητα αυτή δεν αποτελεί κονδύλιο της αγωγής. Συνεπώς, η ζημία της ενάγουσας για την παραπάνω αιτία ανήλθε στο ποσό των 28.800,00 δολαρίων ΗΠΑ. Εν συνεχεία, η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι η ενάγουσα υποχρεώθηκε να αναλώσει 92,63 μετρικούς τόνους καυσίμου MGO, που προορίζεται για τις ηλεκτρομηχανές του πλοίου αξίας 53.447,51 δολαρίων ΗΠΑ. Ωστόσο, το πλοίο πριν καταπλεύσει στον λιμένα Φουτζείρα, μετά τον απόπλου του από τον λιμένα Παραντίπ της Ινδίας όπου εκφόρτωσε το φορτίο για το οποίο είχε ναυλωθεί, πέρασε ανοιχτά του λιμένα Κολόμπο της Σρι Λάνκα, όπου μπορούσε να προμηθευτεί καύσιμα τύπου IFO έναντι 390 δολαρίων ΗΠΑ ανά μετρικό τόνο. Επομένως, η ενάγουσα δεν έλαβε όλα τα κατά τις περιστάσεις πρόσφορα μέτρα για να περιορίσει τη ζημία και για τον λόγο αυτό ο ισχυρισμός περί μείωσης της αποζημίωσης που ζητείται είναι νόμιμος, ερειδόμενος στο άρθρο 77 της Σύμβασης της Βιέννης και πρέπει να γίνει δεκτός ως κατ' ουσίαν βάσιμος. Επομένως, η ζημία της ενάγουσας ανήλθε στο ποσό των 6.993,565 δολαρίων ΗΠΑ, δηλαδή στη διαφορά τιμής του εν λόγω καυσίμου στον λιμένα Κολόμπο της Σρι Λάνκα με εκείνη στον λιμένα του Νοβοροσίσκ (75,5 δολάρια ΗΠΑ X 92,63 τόνους) και όχι στο ποσό των 53.447,51 δολαρίων ΗΠΑ. Περαιτέρω, η ενάγουσα διεκδικεί το ποσό των 750,00 δολαρίων ΗΠΑ που κατέβαλε στην εταιρεία [...] για την απάντληση και παράδοση του ακατάλληλου καυσίμου. Ωστόσο, επειδή όπως ήδη εκτέθηκε η διεξαγωγή της υπόθεσης έγινε προς το συμφέρον της ενάγουσας χωρίς τη συναίνεση της εναγόμενης, η απόδοση των δαπανών είναι δυνατή μόνο στο πλαίσιο της αθέμιτης διοίκησης αλλοτρίων και για τον λόγο αυτό το σχετικό κονδύλιο πρέπει να απορριφθεί ως κατ' ουσίαν αβάσιμο, δεδομένου ότι δεν αποτελεί ζημία που απορρέει από τη σύμβαση πώλησης. Περαιτέρω, η ενάγουσα αποδείχθηκε (βλ. τα τιμολόγια, σχετ. 32 Α, Β, Γ, Δ, που προσκομίζει και επικαλείται η ενάγουσα) ότι κατέβαλε το ποσό των 6.981,50 λιρών Αγγλίας για την πρόσληψη της εταιρείας [...] προκειμένου, ελλείψει ειδικών γνώσεων των υπαλλήλων της ενάγουσας, υπάλληλοι της τελευταίας να παραστούν ως τεχνικοί σύμβουλοι της πρώτης κατά την εργαστηριακή ανάλυση των δειγμάτων καυσίμου. Επομένως, η ενάγουσα υπέστη ισόποση θετική ζημία. Στα ως άνω τιμολόγια εκδόσεως της εταιρείας [...] αναφέρονται το κόστος αποζημίωσης της κάθε ώρας απασχόλησης των υπαλλήλων της καθώς και οι συνολικές ώρες απασχόλησης και κατά συνέπεια ο ισχυρισμός περί αοριστίας

Νομολογία ελληνικά δικαστήρια

του σχετικού κονδυλίου κρίνεται απορριπτός. Τα ανωτέρω ποσά η ενάγουσα τα δικαιούται σύμφωνα με την αρχή της ολικής αποκατάστασης της ζημίας, καθώς ως ζημιωθείσα δικαιούται την αποκατάσταση κάθε ζημίας που υπέστη από το ζημιογόνο γεγονός, δηλαδή τόσο της θετικής όσο και της αποθετικής ζημίας της (βλ. άρθρο 74 εδ. α' CISG), δυνάμει των άρθρων 45 § 1 περ. β' και 61 § 1 περ. β', 74 -77 CISG και μάλιστα ανεξαρτήτως από το αν άσκησε ήδη κάποιο άλλο από τα παρεχόμενα σ' αυτήν έννομα βοηθήματα, όπως εν προκειμένω το δικαίωμα υπαναχώρησης από τη σύμβαση πώλησης (βλ. άρθρα 45 § 2, 61 § 2 CISG).

Κατόπιν τούτων πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή η αγωγή και να υποχρεωθεί η εναγομένη να καταβάλει στην ενάγουσα ως αποζημίωση το συνολικό ποσό των 6.981,50 λιρών Αγγλίας καθώς και το ποσό των 35.793,56 δολαρίων ΗΠΑ με βάση τη συναλλαγματική ισοτιμία ευρώ και δολ. ΗΠΑ κατά την ημέρα της πληρωμής και με τον νόμιμο τόκο από την επομένη της επίδοσης της αγωγής μέχρι την εξόφλησή του. Περαιτέρω, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν πρέπει να κηρυχθεί η απόφαση προσωρινά εκτελεστή δεδομένου ότι η καθυστέρηση στην εκτέλεση της απόφασης, λαμβανομένου υπ' όψιν του ύψους του οφειλόμενου ποσού, δεν θα επιδράσει στη ρευστότητα

και κατ' αποτέλεσμα στη λειτουργία της ενάγουσας εταιρείας. Τέλος, τα δικαστικά έξοδα της ενάγουσας πρέπει να επιβληθούν σε βάρος της κυρίως εναγομένης, κατά τον λόγο της ήττας της στην ένδικη υπόθεση, στα οποία θα συμπεριληφθεί και το ποσό των 2.948,38 λιρών Αγγλίας με βάση τη συναλλαγματική ισοτιμία κατά τον χρόνο καταβολής, τα οποία κατέβαλε για την εργαστηριακή ανάλυση των δειγμάτων του ακατάλληλου πετρελαίου που της παρέδωσε η εναγομένη, η οποία κρίνεται ότι ήταν αναγκαία για την απόδειξη των αγωγικών της ισχυρισμών και δεν οφείλεται σε υπερβολική πρόνοιά της (άρθρα 176, 181 και 191 § 2 του ΚΠολΔ). Αντίστοιχα, λόγω της ήττας της πρέπει να καταδικασθεί η παρεμπιπτόντως ενάγουσα στην καταβολή των δικαστικών εξόδων της παρεμπιπτόντως εναγομένης, όπως ειδικότερα ορίζεται στο διατακτικό (άρθρα 176 και 191 § 2 του ΚΠολΔ).

Σημειωτέον ότι στην απόφαση δεν θα περιληφθεί διάταξη ως προς την ασκηθείσα παρέμβαση, καθόσον η τελευταία δεν περιέχει αίτημα παροχής έννομης προστασίας για την παρεμβαίνουσα, δεδομένου ότι αρκείται στην άρνηση της ευθύνης χωρίς να παρεμβαίνει υπέρ της προσεπικαλούσας, ούτε περί επιβολής δικαστικής δαπάνης εις βάρος της ηττηθείσας προσεπικαλούσας, διότι δεν εισάγει προς διάγνωση δικαίωμα.

Παρατηρήσεις Απόστολου Άνθιμου, Δ.Ν., Δικηγόρου

Στην πληθώρα των πολύπλοκων ζητημάτων που με ορθό τρόπο και τεκμηριωμένα αντιμετώπισε το δικαστήριο (διεθνής δικαιοδοσία βάσει συμφωνίας παρέκτασης κατά τον καν. 1215/2012, νόμο αβάσιμο παρεμπίπτουσας αγωγής, ερμηνεία της Διεθνούς Σύμβασης της Βιέννης, ν. 2532/1997), ξεχωρίζουν δύο προβληματικά σημεία: Η αιτιολόγηση της μη εφαρμογής της Σύμβασης της Χάγης του 2005 για τις συμφωνίες παρέκτασης ως προς την παρεμπίπτουσα αγωγή της προσεπικαλούσας κατά της προσεπικαλούμενης, και το επιτρεπτό της πηλασματικής επίδοσης κλήσης προς

λήψη ένορκης βεβαίωσης κατά τη Σύμβαση της Χάγης του 1965 για την επίδοση δικογράφων στην αλλοδαπή (ν. 1334/1983).

Ι. Το δικαστήριο προβαίνει σε εκτενή αναφορά της Σύμβασης της Χάγης του 2005 για τις συμφωνίες επιλογής δικαστηρίου (παρέκτασης δικαιοδοσίας). Από τις αναπτύξεις στη μείζονα πρόταση, σε συνδυασμό με το ιστορικό της διαφοράς, καθίσταται σαφές ότι η υπόθεση υπάγεται από πλευράς χρονικού και υλικού πεδίου εφαρμογής στην ανωτέρω Σύμβαση: Πρόκειται για αντιδικία που προέκυψε μετά την 1η

Οκτωβρίου 2015, και αφορά εμπορική διαφορά. Στη μείζονα περιέχονται επίσης περικοπές από την ημεδαπή βιβλιογραφία σχετικά με το πεδίο ισχύος της. Ειδικότερα, επισημαίνεται ότι η Σύμβαση εφαρμόζεται και όταν μόνον ένα από τα μέρη εδρεύει εντός ΕΕ, ενώ το άλλο εκτός ΕΕ, σε κράτος που έχει κυρώσει πάντως τη Σύμβαση. Από το κείμενο της απόφασης προκύπτει ότι η προσεπικαλούσα εδρεύει στο Χονγκ Κονγκ, διατηρώντας παράλληλα υποκατάστημα στον Πειραιά, ενώ η προσεπικαλούμενη έχει την έδρα της στο Μονακό. Αμφότερες χώρες δεν είναι συμβαλλόμενα κράτη της Σύμβασης της Χάγης του 2005. Άρα, εφαρμογή της Σύμβασης δεν είναι νοητή, ακόμη κι αν θεωρηθεί ότι η προσεπικαλούσα εκλήφθηκε από το δικαστήριο ως νομικό πρόσωπο με έδρα στην Ελλάδα.

Υπολαμβάνοντας ότι συντρέχουν οι προαναφερόμενες προϋποθέσεις, το δικαστήριο προχώρησε στη συνέχεια σε έλεγχο της ρήτρας παρέκτασης, κρίνοντας ότι η επίμαχη συμφωνία δεν απένειμε αποκλειστική δικαιοδοσία, αλλά ότι ήταν ασύμμετρη, και συνεπώς δεν υπάγεται στο ρυθμιστικό πεδίο της Σύμβασης¹. Επί λέξει αναφέρεται στην απόφαση: *...θεμελιώνει δηλαδή αποκλειστική δικαιοδοσία των αγγλικών δικαστηρίων σε βάρος του αγοραστή και προς όφελος του πωλητή*. Η έννοια της ασύμμετρης συμφωνίας επεξηγείται στην Εισηγητική Έκθεση των *Hartley/Dogauchi* ως εξής: *«Ασύμμετρες συμφωνίες: Ορισμένες φορές, η συμφωνία παρέκτασης δικαιοδοσίας καταρτίζεται κατά τρόπο ώστε να απονέμει αποκλειστική δικαιοδοσία σε σχέση με το δικαίωμα άσκησης αγωγής του ενός συμβαλλομένου, όχι όμως και σε σχέση με το αντίστοιχο δικαίωμα του άλλου συμβαλλομένου. Αυτό απαντά συχνά στις διεθνείς δανειακές συμβάσεις. Ρήτρα παρέκτασης δικαιοδοσίας η οποία περιέχεται σε σχετική σύμβαση μπορεί να ορίζει ότι "Αγωγή του δανειολήπτη κατά του δανειστή μπορεί να ασκηθεί αποκλειστικά ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους Χ. Αγωγή του δανειστή κατά του δανειολήπτη μπορεί να ασκηθεί ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους Χ. ή των δικαστηρίων οποιουδήποτε άλλου κράτους το οποίο έχει δικαιοδοσία σύμφωνα με το*

(1) Για την πρακτική της εφαρμογής ασύμμετρων κριτηρίων στην ελληνική έννομη τάξη βλ. πρόσφατα *Άνθιμο*, *Αποκλειστικές και μη αποκλειστικές ρήτρες παρέκτασης μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και πιστούχων*, Αρμ 2019, 454επ.

εθνικό του δίκαιο"»². Αντιπαραβάλλοντας την επίμαχη ρήτρα [*τα συμβαλλόμενα μέρη αποδέχονται την αποκλειστική αρμοδιότητα για την επίλυση οποιοσδήποτε διαφοράς ή απαίτησης ή αξίωσης σχετικά με την εν λόγω σύμβαση των δικαστηρίων της Αγγλίας*], καθίσταται προφανές ότι πρόκειται για παρανόηση. Συνεπώς, η συμφωνία δεν έπασχε στο σημείο αυτό.

Ολοκληρώνοντας τις επισημάνσεις στο συγκεκριμένο ζήτημα, χωρεί σύντομο σχόλιο σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία του δικαστηρίου μετά την απόρριψη εφαρμογής της συμφωνίας παρέκτασης τόσο κατά τη Σύμβαση της Χάγης του 2005 όσο και κατά τον καν. 1215/2012. Το δικαστήριο προβαίνει σε εξέταση της προσεπικλήσης και της παρεμπόμπουσας αγωγής σύμφωνα με το άρθρο 31 § 1 ΚΠολΔ. Η επιλογή ξενίζει, διότι ανακόπτει τη λογική πορεία ελέγχου κατά τον Κανονισμό, και επανέρχεται στο εγχώριο δίκαιο. Ορθότερη θα ήταν καταρχήν η επιστράτευση του άρθρου 6 καν. 1215/2012, που στη συγκεκριμένη περίπτωση μάς επαναφέρει στο εσωτερικό δίκαιο.

II. Το δικαστήριο έκρινε ότι δεν ισχύουν τα άρθρα 15-16 της Σύμβασης της Χάγης του 1965 ως προς κλήσεις για τη λήψη ένορκης βεβαίωσης. Την κρίση του αυτή τη στήριξε στην απόφαση 22/2009 της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου³. Η απόφαση της Ολομέλειας έκρινε επί εγγράφων της εκτελεστικής διαδικασίας. Τέθηκε έτσι στη θεωρία το ερώτημα αν το βεληνεκές της απόφασης καταλαμβάνει όλα τα μη εισαγωγικά δικόγραφα/έγγραφα, της διαγνωστικής διαδικασίας συμπεριλαμβανομένης. Ο πυρήνας της προβληματικής αφορούσε τις ένορκες βεβαιώσεις⁴. Αρχικά εκδόθηκαν αποφάσεις πρωτοβάθμιων δικαστηρίων που με επίκληση του άρθρου 15 ΣύμΧαγ 1965 δεν έλαβαν υπ' όψιν τους ένορκες βεβαιώσεις, επειδή οι αντίστοιχες κλήσεις δεν κοινοποιήθηκαν πραγματικά (αλλά μόνο πλασματικά) στους παραλή-

(2) Βλ. Εισηγητική Έκθεση, σ. 38, αριθ. 105.

(3) ΕΠολΔ 2009, 776επ, με τριπλό σχολιασμό *Καλαβρού, Άνθιμου και Δαβράδου*. Αναλυτικά για τη σημασία της απόφασης *Γέσιου-Φαλτσή*, Συντέλεση της επιδόσεως στην αλλοδαπή των εγγράφων της διαγνωστικής και της εκτελεστικής διαδικασίας. Ερμηνευτική προσπάθεια για ενιαία θεώρηση με αφορμή την ΟλΑΠ 22/2009, ΕΠολΔ 2010, 620επ.

(4) Αναλυτικά *Γιαννόπουλος*, Οι ένορκες βεβαιώσεις ως αποδεικτικό μέσο στην πολιτική δίκη (2008), σ. 178επ-*Δοβλές*, Η κλήτευση αντιδίκου εγκατεστημένου στην αλλοδαπή για λήψη ενόρκου βεβαίωσης ως πρόβλημα του επιτρεπτού της *remise au parquet*, ΕφΑΔ 2012, 685επ.

Νομολογία ελληνικά δικαστήρια

πτες⁵. Με νέα απόφασή του, ο Άρειος Πάγος έλυσε το ζήτημα προς την αντίθετη κατεύθυνση⁶. Τη θέση αυτή επαναλαμβάνει η σχολιαζόμενη απόφαση.

(5) ΠΠρΑθ 2946/2011, ΕφΑΔ 2012. 852· ΠΠρΣαμ 25/2012, ΧρΙΔ 2012. 528επ.

(6) ΑΠ 221/2012, ΝοΒ 2012. 1778επ (σε περίληψη) = ΝΟΜΟΣ (Εισηγητής Δημήτριος Κράνης): Οι διατάξεις του άρθ. 15 της από 15.11.1965 Διεθνούς Σύμβασης της Χάγης, σύμφωνα με τις οποίες σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις το δικαστήριο, αν δεν παρίσταται στην ορισμένη δικασίμο ο διάδικος που κατοικεί ή διαμένει στο εξωτερικό, είναι υποχρεωμένο να αναβάλλει την έκδοση απόφασης μέχρι να διαπιστωθεί αν το εισαγωγικό της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε σ' αυτόν κατά τους όρους της Σύμβασης εγκαίρως, ώστε να μπορεί να υπερασπισθεί τον εαυτό του, αφορούν δικόγραφα εισαγωγικά μόνον δίκης ή άλλα ισοδύναμα μ' αυτά (ΑΠ 163/2002) και συνεπώς για τη λήψη ένορκης βεβαίωσης δεν απαιτείται η προβλεπόμενη στο άρθ. 270 § 2 ΚΠολΔ κλήτευση του αντιδίκου να γίνει κατά τους όρους της ως άνω Διεθνούς Σύμβασης, όταν αυτός κατοικεί ή διαμένει σε άλλο συμβαλλόμενο στη Σύμβαση αυτή κράτος, αλλά αρκεί η πλασματική επίδοση της κλήσης κατά τα άρθ. 134 και 136 § 1 ΚΠολΔ. ...[Α]ποδίδεται στην προσβαλλόμενη απόφαση η πλημμέλεια ότι παρά τον νόμο, μεταξύ των άλλων αποδεικτικών μέσων, έλαβε υπ' όψιν κατά την ουσιαστική έρευνα της υπόθεσης και την υπ' αριθ. .../16.6.2005 ένορκη βεβαίωση της Γ. Ζ. ενώπιον της συμβολαιογράφου Καβάλας Ε. Τ., που προσκόμισε ο αναιρεσίβλητος, μολοντί η αναγκαία για τη λήψη της ένορκης αυτής βεβαίωσης κλήτευση απ' αυτόν της αναιρεσείουσας, που κατοικούσε τότε σε γνωστή διεύθυνση στο εξωτερικό, δεν έγινε κατά τους όρους της από 15.11.1965 Διεθνούς Σύμβασης της Χάγης, αλλά υπήρξε πλασματική μόνον κλήτευσή της μέσω του αρμόδιου Εισαγγελέα Πρωτοδικών κατά το άρθ. 134 ΚΠολΔ. Σύμφωνα με τη νομική σκέψη που προηγήθηκε, η κλήτευση αυτή της αναιρεσείουσας ήταν αρκετή για τη λήψη από τον αναιρεσίβλητο της ως άνω ένορκης βεβαίωσης και συνεπώς ο αντίθετος δεύτερος λόγος της αίτησης αναίρεσης είναι αβάσιμος και απορριπτός. Η απόφαση δημοσιεύθηκε επίσης στην

Ωστόσο, αντίθετη είναι η θέση που διαμορφώθηκε στη θεωρία αναφορικά με το ίδιο ζήτημα υπό την ισχύ του καν. 1393/2007⁷, η οποία επαληθεύτηκε μετά την έκδοση της απόφασης *Alder*⁸. Η ερμηνευτική διαφοροποίηση εδράζεται σε σταθερά θεμέλια, ενώ σκέψεις για εναρμόνιση των λύσεων προς την κατεύθυνση της απόφασης *Alder* θεωρείται ανέφικτη⁹.

Παραμένει ωστόσο δικαιοπολιτικά το ερώτημα αν υπό το πρίσμα του δικαιώματος ακρόασης μπορεί να διατηρηθεί αυτή η διάκριση εις το διηνεκές. *De lege ferenda* θα ήταν επιθυμητή η ομοιογενής μεταχείριση του θέματος, δηλαδή η κατοχύρωση πραγματικής επίδοσης και στο πλαίσιο της Σύμβασης 1965, την οποία δέχθηκε η νομολογία των πρωτοβάθμιων δικαστηρίων. Υπό τις παρούσες συνθήκες όμως, το εγχείρημα δεν είναι εφικτό. Επιστρέφοντας στα πραγματικά περιστατικά της απόφασης, διαπιστώνεται η αβεληνία του συστήματος: Από τη μια πλευρά, η Σύμβαση της Χάγης προέβλεψε την υποβολή δηλώσεων επιφύλαξης από τα συμβαλλόμενα κράτη ως προς τις μορφές επίδοσης του άρθρου 10. Το Μονακό δήλωσε την αντίθεσή του στην ταχυδρομική επίδοση (άρθρο 10α). Από την άλλη πλευρά, το ελληνικό δικονομικό δίκαιο δεν προβλέπει υποχρέωση διορισμού αντίκλητου σε κατοίκους/νομικά πρόσωπα του εξωτερικού μετά την πραγματική επίδοση του εισαγωγικού δικογράφου. Κατά συνέπεια, η άποψη που επικρατεί σήμερα μπορεί να μην είναι η καλύτερη δυνατή, είναι όμως η μόνη βιώσιμη λύση.

ΕλλΔνη 2012. 395επ, με παρατ. Δεληγκωστόπουλου, χωρίς όμως το ανωτέρω επίμαχο χωρίο.

(7) Γιαννόπουλος, ό.π., σ. 181επ· Δοβλές, ΕφΑΔ 2012. 690επ.

(8) Βλ. (Αρβανιτάκη)/Βασιλακάκη, ΕρμΕΚ (2) - ΚανΕπιδ, 2018, άρθ. 1, αριθ. 24. Για τα κύρια σημεία της απόφασης, βλ. Ανθιμο, Πλασματικές επιδόσεις στον κοινοτικό χώρο - Επιμνημόσυνο ύμνος-, ΕλλΔνη 2016. 358επ.

(9) Βλ. Ανθιμο, ΕλλΔνη 2016. 364επ, με παραπομπές σε άλλες ένομες τάξεις, όπου ακολουθείται η ίδια ατραπός.

